

„Primorec“

izhaja vsakih štirinajst dni vsak drugi torek in stane po pošti ali na dom pošiljan za celo leto 80 kr.; za tuje drž. več poštni stroški.

„Soča“ z „Gosp. Listom“ in „Primorcom“ stane na leto 5 gld. 20 kr. — Uredništvo in upravnništvo je v Gosposki ulici št. 9

Primorec

Oglasi

se plačujejo za trisporno petit-vrsto:

enkrat . . . 8 kr.

dvakrat . . . 14 „

trikrat . . . 18 „

večkrat po pogodbi.

Vsa plačila vrše se naprej. — Posamične številke se prodajajo po 3 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik A. Gabršček. — Tiska „Goriška tiskarna“ A. Gabršček (odgovoren Josip Krmpotić).

„Primorec“

izhaja na 8 takih straneh vsakih 14 dni redno vsak drugi torek in stane od zdaj naprej do konca leta

 - le 60 kr.

Prinaša vedno toliko novega berila, da si ga morejo s pridom naročiti „Sočini“ naročniki.

Letos se je več nego podvojilo število naših naročnikov, ali v kljub temu jih še ni toliko, da bi mogli pokriti vse stroške, kajti listič je prav obširen za ubornih 80 novčičev na leto. Zato priporočamo dosedanjim naročnikom, da bi širili ta listič med svojimi znanci, saj je cena takó nizka, da jo zmore tudi najrevniša slovenska hiša.

I Z J A V A.

Protest, ki so ga izdali deželni poslanci italijanski dne 13. t. m., bavi se z italijanskimi zahtevami v splošnih izrazih, ne da bi navedel posameznosti ali številke. Zato bodi dovoljeno podpisanim, da odgovorijo na kratko z nekaterimi pojasnili.

Res je, da italijanski poslanci so hoteli za zdaj odpovedati se deželni podpori v znesku 250.000 gld., ki se je zahtevala za furlanski tramvaj, proti temu, da bi deželni zbor prosil za omenjeni tramvaj državno podporo 400.000 gld., ki bi šla na račun goriške dežele.

Res je, da so zahtevali za namakanje tržiške ravani „posojilo“ 323.000 gld. ter da so bili pozneje zadovoljni s polovico tega zneska, namreč s 161.600 gld., in da Slovenci so bili pripravljeni glasovati za dotični vladni načrt zakona, ako bi se bil premenil v tem smislu, da bi bila dežela oproščena vsakterega „posojila“, kar se pa ni zgodilo.

Kakor mi reči vidimo, je golo zavijanje trditi, da dežela bi bila oproščena „posojila“, ako mora — kakor se zahteva v tem slučaju — državi vrniti znesek 161.600 gld., ki bi ga dežela prejela od države kot posojilo, da ga dalje „posodi“ zadrugi za namakanje ravani. Dolg nasproti državi v znesku 161.600 gld. bi v tem slučaju obteževal deželo.

Obtožnica proti Slovencem trdi, da ti so zahtevali ustanovitev deželnega šolskega zaloga, ki bi v kratkem prišel na letnih 200.000 gld. — Opomniti je, da potreščina deželnega šolskega zaloga, ki so ga predlagali Slovenci, znaša 152.000 gld. in da ta znesek se plačuje že zdaj okrajnim šolskim zalogom.

Kdor je protest sestavil, je papozabil konstatovati, da slovenski zaupniki so bili popolnoma popustili zahtevo gledé na ustanovitev deželnega šolskega zaloga, in da v kljub temu ni prišlo do sporazumljenja.

Obtožnica trdi, da Slovenci so zahtevali podporo, znašajočo 15% od svote 250.000 gld., katero bi stala cesta ob levem bregu Soče, — ne pove pa, da Slovenci so bili znižali to zahtevo na 15.000 gld. in da v pobot so se zavezali glasovati za drugih 15.000 gld. v podporo podjetju ob Mondini v občini Flumičelski; — ka-

kor tudi ne poudarja, da cesta po Soski dolini bi bila enake koristi goriškemu mestu in gorski strani.

Obtožnica proti Slovencem pravi pač, da so ti zahtevali, naj jim Italijani dovolijo „vse za slovensko ljudstvo naprošene podpore brez izjeme, med temi 7.500 gld. iz cestnega zaloga, znašajočega 10.000 gld., 5000 gld. za zgradbo ceste v Trento, letnih 1000 gld. za slovensko obrtno nadaljevalno šolo v Gorici, in druge manjše podpore, ki, pristete prejšnjim, dajejo vsoto, več ko dvakrat večjo od one, katero so Italijani za se pričakovali;

ne pove pa:

da Slovenci so bili pripravljeni deliti cestno podporo 10.000 gld. na enaka dela med Slovence in Italijane, ako bili zadnji predložili utemeljene prošnje te vrste;

da v proračun za leto 1895. je bilo sprejetih 10.000 gld. za most čez Ter in 1000 gld. za obrambo bregov ob Soči in Teru v furlanskem delu, ne da bi se bilo postavilo kaj v pobot za slovensko stran;

da Italijani uživajo že od leta 1885. letno podporo 1000 gld. za obrtno šolo v Gorici, med tem ko Slovenci je še vedno pogrešajo;

da Slovenci so se sploh izrekli, da so pripravljeni dovoliti enake vsote za slovensko in italijansko stran, ako se predložijo opravičene prošnje;

da železnica iz Gorice v Ajdovščino je veliko nujnejša za mesto goriško nego tramvaj čez Sočo.

Ni natančna trditev, da Slovenci so zahtevali, da bi imenovali v deželno komisijo za pregledovanje zemljiškega katastra izmed 3 članov 2, ker izrekli so v tem oziru le svojo željo ter pritrdili potem popolnoma misli, izraženi po N. Vzv. gospodu deželnem glavarju, da namreč 1 člana naj volijo Slovenci 1 Italijani, in tretjega oboji po skupnem dogovoru. Slovenci so bili zaznamovali kot skupnega kandidata odlično osebo, katero spoštuje vsa dežela.

Slednjic konstatujemo, da narodna vprašanja se niso razpravljala v deželnem zboru in da niso dala ne povoda ne predmeta poskušnjam, da bi se prijazno sporazumeli narodni stranki; zato protestujemo odločno proti obtožbi silovitega prevladanja, težečega na uničenje Italijanov v Avstriji, ki se je zabusila od italijanske strani slovenskim deželnim poslancem v obraz. Braneč, kakor je naša dolžnost, pravice in narodnost slovenskega ljudstva, spoštujemo vedno po zasluženji pravice in narodnost drugih.

V Gorici, 15. februarja 1895.

Alfred grof Coronini — Anton dr. Gregorčič — dr. Josip vitez Tonkli,

zaupniki kluba slovenskih deželnih poslancev.

Goriške novice.

Poroka. V soboto se je poročil na Dunaju v cerkvi nemškega reda grof Dragotin Coronini-Cronberg, sin Alfreda grofa Coroninija-Kronberskega, fideikomisnega gospodarja, velikega dvorskega točaja dedne dežele Kranjske in slovenske marke, državnega in deželnega poslanca itd., ter grofice Karoline Coronini-Kronberske, roj. baronice

Ritter-Zahony, s komteso Olgo pl. Westphalen od Fürstenberga, hčerjo pok. grofa Viljema pl. Westphalen od Fürstenberga, c. in kr. generala kavalerije itd. in Natalije grofice Westphalen od Fürstenberga, roj. grofice Cassini-Cappuzicchi. Kumovali so zaročencema od strani ženina Albreht grof Coronini-Cronberg, sin deželnega glavarja goriškega, in grof Vilmoš Palffy-Daun, veliki župan mošonjske županije na Ogerskem, od strani neveste pa grof Cassini-Cappuzicchi c. in kr. kontreadmiral ter grof Cassini-Cappuzicchi, ruski veleposestnik. Danes prideta v Kromberg, kjer ju ljudstvo slovesno sprejme. Občina je naredila slavolok s krasnim napisom: „Dobro došla! Novoporočencema srečo in blagoslov iz neba!“ — Novoporočencema naše srčne čestitke!

Konec deželnega zbora. — V zadnjem „Primorcu“ smo poročali o težavah, ki so nastale v deželnem zboru in vsled katerih je moralo biti pretrgano letošnje delovanje. Italijanski poslanci se niso več smatrali vezane po sklepah odsekov, ako jih ni pozneje odobril klub. To je čisto novo postopanje, ki je Slovence razdražilo; zato so zahtevali, da se morata kluba sporazumeti o vsem, kar ima priti na dnevni red in kakó se ima to izvršiti. Pogajanja, o katerih smo poročali, so bila brezuspešna. Zato so slovenski poslanci povsem izostali in seje ni bilo nobene več. Zaključenje deželnega zbora je naznanil deželni glavar poslancem pismeno.

Zadnja „Soča“ je priobčila obširen članek, ki natančno označuje stališče slov. poslancev in naznanja uzroke, zakaj so se razbila pogajanja med Slovenci in Italijani. — In kaj so hoteli Italijani? S pomočjo slovenskih glasov so zahtevali od dežele in države 1,150.000 gld. za furlanski tramvaj, ki bi vezala Gorico z italijansko mejo in bi imela gotovo vedno le zgubo. — Za namakanje tržiške ravani pa naj bi jim Slovenci pripomogli do nove svote 646.400 gld. (l. 1887. so že dobili 764.800 gld.). — Nasproti tem ogromnim svotam pa niso hoteli dovoliti Slovencem prav ničesar, niti 15% podpore za cesto ob Soči (vlada je hotela dati 50%), niti 5000 gld. v petih letih za cesto v Trento (vlada je že obljubila 15.000), niti deželnega šolskega zaloga, kakoršnega imajo po vseh državah. — Naravno je, da slovenski poslanci niso mogli odjenjati in vsled tega je došlo do popolne krize.

Kako so se skušali oprati laški poslanci pred svojimi volilci in v očeh merodajnih krogov, govorimo nekoliko niže. Ali na ta protest laških poslancev so dali trije slovenski odposlancev pri pogajanjih zaslužen odgovor, kateri prinašamo na čelu današnje številke; več drugih podrobnostij pa razpravljamo v raznih sestavkih. — Čast slovenskim poslancem, da so složno in odločno branili pravice in koristi slovenskega naroda. Hvala jim! Naj bi bilo pač vedno takó in Slovencem na Goriškem bi se gotovo bolje godilo nego se nam godi do danes!

Odpoved deželnega glavarja. — Sobotni „Corriere“ je naznanil govorico, da je grof Franc Coronini baje podal ostavko kot deželni glavar in deželni poslanec. Že ta ne povsem zagotovljena novica je jako razburila naše Italijane, ker je niso pričakovali. — Mi moremo to novico le potrditi,

ker deželni glavar je res podal tako ostavko.

Ta korak deželnega glavarja, ki je vplivna oseba v visokih dunajskih krogih, je le še poostiril nastalo krizo v deželnem zboru goriškem. To pa znači, da grof Franc Coronini dobro razume, proti komu so bili naperjeni uzroki nastale krize. Ali uprav zato jako obžalujemo, da se deželni glavar radovoljno umika s sedeža, po katerem hrepeni tisti, ki je edini uzročitelj sedanjih deželnozborskih homatij. — Zató se nadejamo, da deželni glavar na prošnje od raznih stranij preklične dano ostavko in da vstraja na svojem mestu, na katerem bi mi Slovenci nikakor ne marali gledati dr. Pajerja.

Novo šolsko poslopje za c. kr. gimnazij in deški vadnici vendarle dobimo v Gorici in s tem bo jako ustrezno prebivalstvu, ki mora doslej pošiljati svoje sinove v neprimerne, tesne in temne prostore. V petek so došli v Gorico dež. šol. nadzornik Leschanofsky, šolski poročevalec vitez Czermak in inženjer Tomasi, da so pregledovali prostor, kjer bo stalo novo poslopje. Ista komisija je pregledovala tudi Attemsov dvorec na Kornju, ali bi se dali tamkaj začasno spraviti pod streho gimnazijski razredi med zidanjem novega poslopja.

Banket laških poslancev. — V sredo je bil banket laških poslancev v gostilni „pri zlatem angelju“. Došel je tudi deželni glavar, kateremu je napil — čujte! — dr. Pajer, Coronini pa njemu. Slovenci smo se čudom čudili, ko smo čitali poročilo o tem banketu. — No iz dobro poučenega vira smo doznali, da teh dogodkov ni jemati resno, marveč deloma le kot znake uljudnosti, deloma pa kot jako prozorno ironijo. — Deželni glavar je mislil (in takó se mu je zadrževalo?) da ne bo banketa, ampak navaden obed, predno se laški poslanci razidejo; zató je došel.

Laški poslanci so končali svoj protest, o katerem govorimo obširneje niže, z vsklikom: „Živio naš presvetli cesar Franc Josip I“. — Ali sestava protesta kaže, da ta vsklik nima prav nikake zveze in da je bila prvotno postavljena sklepna točka za „della nostra causa“. Na to je bila točka izbrisana in dopisali so: col grido (z vsklikom): Evviva itd. — Na to sledé vsi podpisi laških poslancev; prvi je dr. Venuti, zadnji dr. Lovisoni, vmes pa vsi ostali. —

Laški časopisi vseh barv v Avstriji in Italiji udrihajo po slovenskih poslancih goriških ter lažejo takó debelo, da se mora čuditi vsak prostak: kakó morejo olikani ljudje takó nesramno lagati. No, ako je laž ona njihova „avita coltura“, mi jim je ne zavidamo. Mi Slovenci smo le ponosni, da nas psujejo taki ljudje; ako bi nas začeli hvaliti, bilo bi to za nas le slabo priporočilo.

Najvišji dar. — Presv. cesar je daroval 100 gld. novi požarni brambi v Sezani, da si dokupi potrebne gasilne priprave.

Iz gorenje Vrtojbe so nam sporočili učeraj žalostno vest, da je ob 6. uri zjutraj umrl nagle smrti (zadela ga je kap) tamošnji župan gospod Jos. Nemeč. Pogreb bo jutri zjutraj. N. v m. p.!

Živinske bolezni v naši deželi, ki so nalezljive, so baje povsem prenehale. Od 3. do 10. t. m. namreč uradni izkaz ne našteje ni jednega slučaja take bolezni.

Pogozdovanje Krasa. — Prihodnjo spomlad bodo pridno nadaljevali s pogozdovanjem Krasa. V goriškem okraju nasade 1.487.000 drevesc, v gradiščanskem (nad Tržičem okoli Doberdoba) 227.000, v sezanskem 1.278.000, torej v vsem skupaj blizu tri milijone drevesc. Delo bo stalo okoli 14. 000 gld.; država je dovolila 12.000, dežela pa 2000 gld.

Cesta čez Predel. — Komaj so za silo odprli cesto čez Predel, že je ustavil novi sneg ves promet. — Čudno je pri teh delih pa to, da na koroški strani plačuje erar delavce veliko bolje nego na naši. Zakaj ta razlika?

Najhujši mraz smo imeli v Gorici v nedeljo in učeraj, namreč do 9° pod ničlo.

Danes je že nekoliko topleje. — O hudem mrazu tožijo tudi iz Soške doline. — Ali če naš mraz primerjamo s poročili iz drugih krajev, zdi se nam, da živimo sredi toplega poletja. V Ljubljani je bilo v petek 13° mraza.

Razburjenost v Podgori. — Poročali smo že, kakošna razburjenost je nastala v Podgori med ljudstvom, ker šolska oblast hoče zidati novo šolsko poslopje na prostoru, proti kateremu je najmanj tri četrtine vseh starišev. Svarili smo pred posledicami in priporočali previdnost, ker smo vedeli, da irredentovci bodo skušali izkoristiti ta razpor. — Danes nam je došla vest, da je učeraj 25 Slovencev dalo svoje otroke v laški otroški vrtec „Lega Nazionale“. Tak čin moramo obsojati in obžalovati! Takó ne delajo možje, kajti narodnost je takó dragocena svetinja, katere se ne vrže v blato radi vsake ničarije. Zató se nadejamo, da bodo podgorski možje treznejše sodili, ko se jim pomiri razburjena kri.

Laška nestrpnost. — Tudi danes sta prišla v naše uredništvo neki oče iz Gorice — in za njim neka gospodična — katerima na magistratu niso hoteli podpisati ubožnih listov za šolsko ra.o., ker sta pisana slovenski. Modri gospodje so rekli, da njih uradni jezik je laški in nemški (!), slovenščine pa da ne poznajo. — Takó torej! Vidi se, da vlada ni ničesa storila na interpelacijo naših poslancev. Ali stariši ne odjenjajo, marveč pritožijo se na višje mesto! Ker so že takó zagrizeni naši gospodje na magistratu, treba bo izbojevati boj do konca in prisiliti jih, da bodo na slovenske uloge dajali slov. rešitve in odloke.

Nesreča pri streljanju. — V Ajdovščini so priredili fantje preteklo soboto, med neko poroko, skoraj neizogibno streljanje. Prigodi se pa, da je petnajstletni predrznjež, nezmené se za večkratni spomin streljalcev nasuval smodnika pred nabiti topič, držeč v drugi roki ogenj. Nesreča je hotela, da veter zanese iskrico v smodnik, in topič se izstrelil dečku v obraz, kateri je hudo razmesarjen takoj obležal v nezavesti, ter čez kratko umrl. —

Želeti bi bilo, da se tako streljanje kar največ mogoče omeji, ali vsaj strogo pazi, komu in kje se dovoli. —

V Tolminu so imeli 8 dnij sv. misijon. Ljudstva je došlo od vseh stranij silno veliko. V nedeljo so bile tri propovedi.

V Idriškem pri Kobaridu so imeli občinske volitve. Ali tudi tu sta se borili za prvenstvo dve stranki. Tista, ki je propadla, je podala običajni utok.

V Kobaridu snujejo strokovno šolo za lesno obrt. — Ako se ta šola prav osnuje, utegne veliko koristiti tamošnjemu prebivalstvu.

Tržne cene. — Kava santos 152 — 156. sandomingo 168, java 168, cejlon 180 — 188, moka 196, sladkor 30. — špeh 52 — 56, petrolj v sodu 18½, v zaboju 5-75. — Maslo surovo 60, kuhano 80 — Moka št. 0 gld. 12-30, I. 11-70, II. 11-30, III. 10-70, IV. 10-30. — Tursica navadna 7-10 do 7-40, činkvanti 7-50. — Oves 7 gld. — Otrobi debele 4-60, drobne 4-50.

—o—

Slovenski deželni poslanci goriški so poslali ministerskemu predsedniku knezu Windischgruetzu spomenico o letošnjih dogodkih v deželnem zboru goriškem, v kateri se spominjajo tudi protesta svojih italijanskih tovarišev.

Uradovanje. — Učeraj nam je prinesel pokazat neki posestnik iz Grgarja plačilni nalog okrajnega sodišča goriškega, pisan v laškem jeziku. Tožnik je ustno zglasil na zapisnik svojo terjatev, kar se je zapisalo v laškem jeziku, a na to je sledil seveda laški plačilni nalog. Proti takemu postopanju okrajnega sodišča se bo treba upreti. Ako pride Slovenec k sodišču, mora se spisati zapisnik v slovenskem jeziku in ne v laškem! — Isti posestnik je dobil tudi laško povabilo za pričo, a ni ga hotel sprejeti, ker ne bo hodil nalašč v Gorico, da mu ga kdo raztolmači. Koliko se pritožujemo v tem pogledu, a vse brez uspešno! Saj je Grgar

vendar čisto slovenska vas! Zakaj torej laška vabila?! — Isto sodišče pošilja v ves okraj, ki je razun Ločnika povsem slovenski, laške razsodbe in odloke za nabijanje v občinskih uradih ali v razglaševalnih tružicah. To je pač gola formalnost, kajti kdo razume taka pisanja? — V tem pogledu bo treba korenitih prememb.

Izjava italijanskih poslancev. — Slaba vest ni mogla mirovati in zató so gospodje italijanski poslanci hiteli izdati izjavo (že v četrtek je bila nabita po vseh mestnih voglih), s katero opravičujejo svoje postopanje in — zvrčajo svojo krivdo na slovenske poslance. Kaj je resnica, povedali smo v dolgem članku na prvem mestu, a bomo še govorili, kajti izzivanje in zavijanje (da huje ne govorimo) od laške strani je toliko, da presega že vse meje.

„Chi si scusa si accusa“ (kdor se opravičuje, se obdolžuje) rekli smo v uvodnem članku, a to velja v največji meri tudi o tej izjavi. Že bombastični in do Slovencev uprav surovi način sestave ne more delati izjavljalcem časti v očeh trezno mislečih ljudi. Ako ital. poslanci takó žaljivo govoré o slovenskih tovariših, potem ni kmalu pričakovati mirnega razvoja prepornih uprašanj.

Kakošne so bile zahteve od italijanske strani, to so modro zamolčali in omenili le s par splošnimi besedami. Ali zató smo vse to natančno označili mi na prvi strani. Pač pa so v pretiranih izrazih navajali „nečuvence“ zahteve Slovencev, namreč: 1. ustanovitev dež. šol. zaloga. — 2. podporo 15% za cesto ob Soči (ali bi ta ne bila največ Gorici v korist?). — 3. naj bi se najprej zgradila vipavska železnica in potem se-le tramvaj v Furlanijo (ali bi od vipavske železnice ne imela največ koristi Gorica? Kake koristi bi imela od tramvaja?). — 4. 7500 za ceste in 5000 za cesto v Trento. — 5. naj bi se volila v deželno komisijo za pregledovanje katastra dva Slovence in le jeden Lah. (Slovenci imamo tri četrtine zemlje v rokah, ki je silno različna, dočim je Furlanija skoro vsa jednaka, in zató jeden član zadošča popolnoma). — Naposled omenjajo še „odiose insinuazioni“ in „sanguinose callunnie“ Slovencev in Hrvatov v državnem zboru in prosijo deželnega glavarja, naj vse to sporoči ministerskemu svetu.

Dà, nadejamo se, da Njegova Prevzvišenost natančno sporoči na merodajnem mestu — ali čisto resnico, namreč: da neki življi so hoteli, da pride na vsak način do nepremostljivega razdora, ki bi v prvi vrsti vrgel sedanjega deželnega glavarja, da bi dr. Pajer zasedel njegov sedež. To je prvi in zadnji povod nastalim homatijam. — Italijanski poslanci so govorili, no tudi Slovenci ne bodo molčali, če tudi ne bodo takó rogovilili, kakor so gospodje laški poslanci s svojo izjavo.

Za železnico čez Predel se je oglašila za vojaško „Reichswehr“ tudi polvladna „Triester Zeitung“ in sicer povsem v zmislu brošure „Die Predil-Tauern Bahn“ ki je izšla v naši tiskarni. „Triester Zeitung“ je v prvi vrsti za predelsko železnico. Napravil bi se predor skozi Predel, ki bi bil dolg 7800 metrov in bi stal 327.000 gld(?) — Veseli nas, da raste zanimanje za predelsko železnico celó v vojaških in na merodajnih krogih, od kar je izšla naša brošura. (Okoli 500 iztisov je bilo razposlanih brezplačno na vse važniše zastope, časopise, osebe, kupč. zbornice). — Kdor se ni čital te brošure, naj si jo omisli. Stane le 30 kr.

Novočenje v Gorici bo 13. marca za mladeniče, ki so bili rojeni l. 1874. in 1873., dné 14. pa za one iz l. 1872. — Novočenje se bo vršilo v bivši domobranski vojašnici pri laški kmetijski soli Podturnom.

Na deželi bo novočenje v tem-le redu: V Gradišču ob Soči, v dnevih 11. in 12. marca; v Korminu 8. in 9. marca; v Ajdovščini 22. in 23. marca; v Gorici (za okolico) 15., 16., 18., 20. in 21. marca; v Kanalu 26. in 27. marca; v Bolcu 29. marca; v Tolminu 1., 2. in 3. aprila; v Cerknem 5. aprila; v Sezani 4. in 5. marca; v Komnu 6. in 7. marca; v Tržiču 29. in 30. aprila; v Červinjanu 25., 26. in 27. aprila.

Radodarni doneski. — Za „Slogine“ učne zavode so dalje darovali: Gosp. Drašček Andrej, upok. naduč. v Vrtojbi, 1 gld. — Gosp. Ignacij Tance, župan nabrežinski, je poslal dva zneska: 1 gld. 20 kr., katere je zložila neka domača družba pri kozarcu vina, in 5 gld. 30 kr., katere je zložila vesela družba pri veselici „Nabrežine“ in „Bralnega društva“. — Gosp. Kristijan Bratina, nauč. v Bolcu, poslal 9 kron, katere so zložili po občenem zboru Čitalnice gg. dekan Ilovar 2 kroni, po 1 k. pa kaplan Klopčič, poštar Sorč, naduč. Bratina, uč. Komac, uč. na Žagi Muznik, obč. taj. Pečenko, dacar Rustija. — Gos. prof. Jakob Čebular v G. 2 gld. — Po volitvi župana v Ajbi zbral g. Anton Križnič iz Kanala 8 gld. — Neka dobra gospa 50 kr. — Gosp. Simon Rožanc, kroj. mojster v G., 1 gld. — P. M. za 3 mesece 3 gld. — Gosp. prof. A. Kragelj v G. 2 gld. — Gosp. prof. Jos. Ivančič v G. za dva meseca 10 gld. — Gosp. Leop. Bolko v Črničah 2 gld. — Želez. urad. g. Fr. Blažon 1 gld. — C. kr. notar g. Jos. Kavčič 1 gld. — Trgovec g. Anton Koren 1 gld. — Prof. g. A. Šantel v G. 2 gld. — Svečar g. Jernej Kopač v G. 4 gld. — V „Prim. Listu“ izkazanih 12 kron. — Vesela goriška družba pri kozarcu „Al Cavalcante“ 80. kr. — Stavci „Goriške Tiskarne“ 1 gld.

Po položnici poštne hranilnice je poslal g. Ivan Vulč v Čezsoči pri Bolcu 1 gld.

Podružnica sv. Cirila in Metoda je dobila 5 gld. 53 kr. (poslal je Ivan Dietz. ml.), katere je zložila vesela družba pri plesni zabavi v gostilni g. Fr. Bratina v Ajdovščini.

Presrečna hvala rodoljubnim dobrotnikom. Dokler imamo goriški Slovenci med seboj toliko požrtvovalnih rodoljubov, ni se nam bati tuje sile.

Malo statistike — Čitatelji „Soče“ bi utegnili biti zadovoljni, ako jim podamo nekaj zanimivih številk o naši deželi. Da jih malo poučimo o raznih statističnih podatkih Goriške, bomo priobčevali pod gornjim naslovom številke, ki so v zvezi z narodnim življenjem sploh. Za danes priobčujemo nekaj o površju Goriško-Gradiške, ki šteje 220.308 prebivalcev, razdeljenih na 139 županstev in 540 vasij s 2918.54 m² (kvadratnih metrov) površja ter 34.778 hiš in 42.868 rodbin. Na posamična mesta in politične okraje odpadajo podatki tako: Na mesto Gorico z 21.825 prebivalcev, 9477 m², 1548 hiš in 4572 rodbin; goriška okolica z 63.876 prebivalcev je razdeljena na 41 županstev in 154 vasij, 760.58 m², 11.033 hiš in 12.241 rodbin; gradiški pol. okraj šteje 69.306 prebivalcev, sestojč iz 42 županstev, 142 vasij, 621.37 m², 10.733 hiš ter 13.110 rodbin; sežanski pol. okraj ima 28.298 prebivalcev, 31 županstev, 138 vasij, 471.04 m², 4742 hiš ter 5097 rodbin, in slednjč toliminski pol. okraj z 37.003 prebivalci je razdeljen na 24 županstev, 105 vasij, 1041.19 m², 6722 hiš in 7848 rodbin.

Po stanu je bilo v Goriško-Gradiški neporočenih 68.006 možkih in 60.982 žensk; poročenih 38.641 m. in 39.137 ž.; udovcev 4506 in 8988 udov; sodnijsko ločenih 23 možkih in 25 žen.

Po veroizpovedanju šteje Goriško-Gradiška dežela 219.472 katoličanov, 9 grkov, 136 pravoslavni, 282 augsburškega, 46 helvetskega in 18 anglikanskega veroizpovedanja, 331 židov, 2 druge vere in 12 brezvercev.

Gledé šolske omike v Goriško-Gradiški govorijo nastopne številke: Čitati in pisati je znalo 54.185 možkih in 42.220 žensk; samo čitati 5423 m. in 9857 ž.; brezpisarnih 51.586 m. in 57.055 ž. (Tukaj so všteti tudi otroci izpod 6 let). Uradno poročilo iz kojega posnemamo te številke, trdi, da so analfabeti v Goriško-Gradiški nad državnim povprečnim številom ter da se za ljudskošolski pouk mora še dosti storiti. (Dass für die Elementarbildung in diesen zwei — tudi Istro misli tukaj — Provinzen noch viel zu thun übrig bleibt). Za našo deželo in Istro so zaostale še dežele Galicija, Bukovina in Dalmacija, ki izkazujejo še više postotke brezpisarnih oseb. Prihodnjč več.

Furlanski tramvaj. — Zdi se, da italijanski poslanci so dobili zagotovila, da se

zgradi tramvaj na par od Gorice do Červinjana v kljub temu, da Slovenci niso hoteli dovoliti novih 250.000 gld. iz deželnega zaloge. — Tudi pri učerajšnjem banketu laških poslancev je naglašal to poslanec Michielli, a „Corriere“ zatrjuje to novico še na drugem mestu. — Radovedni smo, od kod pa pride tolika svota za podjetje, ki je lahko že naprej gotovo velikanske izgube vsako leto? — Čuditi se je le, kakó se morejo goriski meščani ogrevati za ta tramvaj, od katerega ne bodo imeli skoro nikakega dobička, dočim bi Gorico mogli rešiti edino le vipavska in predelska železnica!

Furlani menda ne bodo posebno hvaležni svojim poslancem, ki so se potegovali z vsem ognjem za tramvaj in tržiško ravan, a so pri tem spustili drugo, kar bi bili lahko dosegli svojim volilcem. Slovenci so bili pripravljani, glasovati za podporo 15 000 gld. iz deželnega zaloge, kateri bi dodala vlada drugih 30.000 gld. za urejenje rečice Mondino, ako bi hoteli glasovati Italijani za enak znesek v podporo cesti ob levem bregu Soče. Modri Italijani so pa to ponudbo odklonili.

Kako se temu pravi? Iz našega današnjega poročila o dogodkih v deželnem zboru goriškem je razvidno, da slovenski poslanci so bili siljeni zapustiti deželni zbor, ako niso hoteli biti v posmeh svojim italijanskim tovarišem, ki so odbijali po vrsti vsaktero njih zahtevo. Ko pa ni bilo slovenskih poslancev v zbornico in ni mogla začeti seja, so italijanski poslanci izročili protest proti postopanju svojih tovarišev Slovencev. Najprej, siliti koga, da kaj stori, potem pa protestovati proti temu, kar je storil — kako se temu pravi?

Krstna imena. Z dežele nam piše prijatelj: V „Tagesposti“ (ako se ne motim) sem čital neki dopis iz Trsta, v katerem se nekdo (izvestno kak zeló rudeč rudečkar) pritožuje, da se v Trstu vedno bolj širijo slovanska imena, kakor: Bogomil, Metod, Vladimir itd. Napada radi tega celo preč. duhovščino, češ, ona najbržé ljudi nagovarja, naj dajó svojim otrokom slovanska imena. Kdo bi ne pomiloval teh junakov ter se jim ne smejal?! Že naših imen se bojé! Kaj pa še naših p.... — ako bi bilo treba? To bi od samega strahu poskakali v morje! Ali nimajo morda oni Slovenci prav, ki dajejo svojim otrokom slovanska imena? Tega ne more nikdo trditi, marveč vsak pameten človek poreče: prav je tako, vsak svoje. Čemu bi segal Slovenec po tujih laških ali nemških imenih, ko ima na razpolago veliko lepša svoja?

V ta namen bi bilo dobro, ako bi slav. uredništvo „Soče“ ali „Primorca“ prineslo zaznamek slovanskih imen, da bi se na ta način priskočilo na pomoč tudi manj zavednim in nevesčim rojakom. — (Dostavek uredništva: Take zbirke slovanskih imen so objavili že različni koledarji slovenski.)

V Šempasu so se vršile nove občinske volitve, kakor smo naznanili. Zmagala je „separatistična stranka“, ki bo volila za župana skoro gotovo g. Josipa Faganela, bivšega večletnega župana šempaskega.

Zdravnik na Nabrežini. — Okrajna bolniška blagajnica na Nabrežini je razpisala službo zdravnika; plača 1000 gld., za voz pa 200 gld. letne odškodnine. Službo nastopi 1. maja. — Upamo, da bodo Nabrežinci dobro pazili, kakega moža sprejmejo v svojo sredo. V vzgled naj si vzamejo vrle Podgrajce, ki so po dolgem čakanju dobili vrlega Čeha dr. Š., ki je tudi v narodnem pogledu lepa pridobitev. — Tudi lekarna je potrebna na Nabrežini, kakor smo o svojem času že govorili.

Iz dolnje Vrtojbe nam poročajo, da 10. t. m. po noči so nekateri mladeniči iz gor. Vrtojbe in iz Bilj prišli našemljani tječaj, kjer so se zeló nespodobno obnašali. Vrh tega so onesnažili vodnjak ter metali notri ostanke smodk in kamenje. Tudi so razrusili neki zid in razbili ter odnesli neka vrata. — Dopisnik pohvali g. župana, da zeló skrbi za javni mir in red, a da vsemu ne more priti v okom. — Dopisnik se pritožuje, da

prihajajo tječaj iz Gorice prodajat „petoralije“ in „karimjej“ ali „karlo v meji“.

Iz Avbera na Krasu smo prejeli obširnejši dopis o občinskih homatijah. Take in jednake prepire imajo skoro brez izjeme v vseh občinah; za nje bi bilo treba posebnega lista, ki bi izhajal vsaj po dvakrat na teden. Zató se pa v „Soči“ ogibamo takih polemik, kolikor le mogoče.

Iz Cerkna se nam pritožuje popotnik, da je tamkaj strašno slabo preskrbljeno z — gostilnami (!). Pripoveduje namreč, da v vseh gostilnah ni mogel dobiti prenočišča. Ne zamerite, g. dopisnik, ali tej novici je težko verjeti!

Društvene vesti.

— „Goriški Sokol“. Plesna vaja v nedeljo je trajala od 4. pop. do 8^{1/2} zvečer. Udeležba je bila velika, zabava pa veskozi živahna. Četvorko je plesalo 24 parov. Vidi se, da take domače zabave jako ugajajo našemu občinstvu iz srednjih stanov. Tu dobé naši mladi rojaki dosti poštene zabave, da jim druge ni treba iskati. In res se bližajo našemu „Sokolu“ mladeniči, moške in dekleta, da cele rodbine, o katerih smo že mislili, da so povsem izgubljene za narod naš. Ali zopet se vračajo, ker dobé pri „Goriškem Sokolu“ najprej prijetno zabavo, potem pa — narodno zavest.

Maskarada zadnji dan pusta bo izredno zanimiva. Oglašajo se zastopniki raznih narodov: Črnogoreci, Turki, Grki, Japonci, Kitajci, Slovenci raznih seg in noš, poljski židje itd. Oglašena je tudi sloveča godba še bolj slovečega „Vaj - vaj cirkusa“ iz Pekinga; štela bo 12 virtuofov. Ali vsega ne smemo povedati. Skratka: zanimiv večer nam prireja „Goriški Sokol“. — Otroci so izključeni. — Ustopnina za ude 50 kr., za neude 1 gld. Vsakdo, ki ne pride maskovan ali kostumovan — izvzemši gardedame in člane v društveni opravi — plača še 20 kr. globe. Neudje si morajo oskrbeti vstopnico, brez katere ne bo dovoljen vstop.

„Goriška Čitalnica“ priredi v nedeljo svoj vsakoletni veliki ples. Dame pridejo lahko v plesni opravi ali tudi v kostumih. Začetek ob 8^{1/2} zvečer.

V Cerknem priredi tamošnja „Narodna Čitalnica“ veselico v nedeljo 24. t. m. ob 7. zvečer. Spored: Pozdray predsednikov. Igra. Petje in godba. Šaljiva tombola. Prosta zabava. Vstop je dovoljen le udom in povabljenim.

— „Goriška ljudska posojilnica“ je imela v januarju okoli 25.000 gld. prometa. Toliše svote ni desegla še v nijednem mesecu doslej. Posojilnica ima vedno več denarja na razpolago, posebno zadnji čas. Kdor ga potrebuje in more dati predpisano poroštvo, naj se kar oglasi. — Občeni zbor bo meseca marca. — Čisto društveno imetje znaša že nad 10.000 gld. — Rojaki, ogibajte se tujih denarnih zavodov in oklenite se naše posojilnice!

— Glavni zastop banke „Slavije“ v Gorici je prevzel g. Anton Jeretič, trgovec s papirjem in knjigovez v Semeniški ulici v Gorici. Kdor ima torej kaj posla s tem slovanskim denarnim zavodom (ki je lani daroval 200 gld. za naše šolske potrebe), naj se obrača do novega g. glavnega zastopnika.

— „Prvaški Sokol“ imel je 11. t. m. občeni zbor; voljeni so bili v odbor: Josip Mozetič, starosta, Vinko Gregorič, podstarosta, Božidar Furlani, tajnik, Ivan Šemole, blagajnik; Ivan Gregorič, Josip Gregorič, Alojzij Šulič, odborniki. Društvo napravi na namestništvo druga prenovljena pravila in ne bode mirovalo, dokler ne pride do zaželjenega uspeha. Prav! Na zdar!

— V Vrtojbi si prizadevajo rodoljubni možje in mladeniči, da bi zopet oživili tamošnjo „Čitalnico“, ki je pred leti izborna delovala. — Gosp. nadučitelj Zorn bo poučeval petje, česar mladeniči zeló želé. — To je prav vesel glas iz goriške okolice. Rojaki! Časi so resni, zató združujmo

se, ogrevajmo se drug drugega, da bomo mogli s složnimi močmi in hrabrim srcem sprejeti slehern boj, ki se nam usili od katere koli strani.

— **Koncert podružnice sv. Cirila in Metoda**, o katerem smo že zadnjič poročali in kateri se bode vršil začetkom meseca marca, obeta Slovincem na Goriškem res krasen večer. Vodstvo v petju sprejel je gospod Mercina, ki je znan kot pravi mojster na tem polju in ne miruje, dokler ne izvede prevzete naloge dovršeno, mojstersko. Sodelovala bode tudi gospica Hafnerjeva, katere krasen glas smo imeli priliko občudovati že pri zadnjem koncertu te podružnice. Plemenite slovenske dame se trudijo in delajo že sedaj na to, da bi bil koncert v vsakem oziru kolikor mogoče najpopolnejši. Zato pričakujemo pa tudi težko večera, ko se bode koncert vršil. —

— **V Cerknju** bo imela tamošnja „Hranilnica in posojilnica“ redni letni občni zbor 24. t. m. ob 2. pop. — Glej oglas v zadnji „Soči“.

— **„Bralno društvo“** v Šebreljah je dobilo letos ta-le odbor: preds. Ivan Rejec, podpr. Andrej Rejec, blagaj. župnik Ivan Kokošar, tajnik Janez Lapanje, odbornik Andrej Močnik.

— **V Dolini (Istra)** imajo bralno in pevsko društvo „Vodnik“. Dne 24. t. m. priredi veselico po jako izbranem sporedu. Veseli nas, da so začela rasti narodna društva tudi po Istri.

— **Katoliško delavsko društvo** v Ljubljani je priredilo velik ples v nedeljo v prostorih starega strelišča, kjer se je vršil prvi slovenski katoliški shod. Udeležba je bila ogromna, in do 5. zjutraj je trajal živahen ples, a še dalje potem je bilo vse živo v tistih prostorih. Ples so počastili z dohodom tudi udje komisije za drugi katoliški shod.

— **Iz tolminske okolice.** — „Narodna Čitalnica“ v Tolminu nas je kar iznenadila dne 3. t. m. s svojim vspehom. Vršila se je namreč omenjenega dne zvečer po objavljenem sporedu veselica s plesom v splošno zadovoljnost ogromno natlačenega ljudstva. Toliko občinstva ni bilo v „Narodni Čitalnici“ v Tolminu že mnogo, mnogo let. Bila je pa tudi zastopana poleg Tolmina vsa okolica, Podmeleci in Kanalci. Tako je prav!

Godba, petje, igra, deklamacija, dvogovor itd. izvršilo se je prav dobro in marsikatera točka se je morala ponavljati. Šaljiva igra: „Kateri bo“ in šaljiv dvogovor „Cilinder in klobuček“ vzbudila sta obilo smeha. Mešani zbori, zlasti pa ženski zbor „Slovenskim dekletom“ s spremljevanjem orkestra nas je kar začaral. Pri veselici in plesu sviral je domači orkester na lok jako precizno. Nekoji sodelovalci so imeli mnogo truda ter prišli od daleč, ker so vneti za napredek in „Narodno Čitalnico“ v Tolminu. Živili!

Čitalničnemu odboru pa smo dolžni hvalo, ki je umel prirediti tako krasen večer v poduk, v razvedrenje občinstva in v čast Čitalnici. Upamo, da nam napravi v kratkem zopet enako zabavo po izreku predsednikovega: Dobra in trdna volja, združena z odločnostjo, premaga vselej malenkostne težave in zapreke ter se dá napraviti še vedno marsikaj lepega in koristnega. Tedaj na svidenje v kratkem zopet v „Narodni Čitalnici“ v Tolminu!

Ostala Slovenija.

Štajersko. — Slovenski deželni poslanci so zapustili 8. februarja zbor in izjavili po poslancu dr. Rada-y-u, „da z ozirom na večerajšnji tudi od dež. glavarja podpisani žaljivi predlog nemških liberalnih in nacionalnih poslancev o celjskem uprašnju, s katerim predlogom protestujejo zoper vsak ukrep, ki bi spoštoval kulturne potrebe in pedagoške ozire v korist slovenskega naroda ter proglašajo Slovence na Štajerskem za povsem brezpravne; nadalje z ozirom na to, da je pri takih nazorih deželnozborske večine uvažanje katerihkoli še tako opravičenih narodnih tirjatev slovenskih popolnoma izključeno — ne morejo dalje sodelovati v deželnem zboru“.

— Ker so štajerski poslanci zapustili deželni zbor, nameravajo štajerski Slovenci tudi samostojno proslaviti 50 - letnico vladanja Njegovega Veličanstva cesarja, in sicer s tem, da bodo podpirali revne a pridne dijake toliko časa, dokler ne pridejo do samostalne službe. Prav takó!

— **Celjska „Deutsche Wacht“** je imela dva urednika, ki nista naredila časti južnoštajerskim Germanom. Jeden je bil obsojen zaradi nekega zločina na 6 mesecev v ječo, drugi pa zaradi tatvine na 10 mesecev. — In taki ljudje so teden za tednom robato udrihali po poštenih Slovincih!

— **Iz Laškega Trga** se rodoljubi zelo pritožujejo proti pongermanskemu nadučitelju Walentintschitsu, ki je slovenski renegat Valentincič. Že njegovo ime je težko prečitati!

— **Iz Dravelj** poročajo o neki čudni nalezljivi bolezni, ki mori zlasti mladino. Najprej začne boleti glava, potem odpovejo službo noge, v prsih začne boleti in bosti, v gorenjem delu ust se pa napravijo mehurčki, da bolnik ne more niti več govoriti.

— **Občinski zastop celjske okolice** je izrekel v seji 14. t. m. soglasno priznanje deželnim poslancem na odločnem koraku, da so zapustili deželni zbor in jim izrekel zaupnico.

— **Štajerski Nemci** so v skrbeh zaradi izstopa slovenskih deželnih poslancev. — Dne 15. t. je deželni zbor vzprejel jednoglasno predlog posebnega odseka, vlada naj se pozivlje, da naj pri rešitvi uprašnja o osnovni dvojezične gimnazije v Celju in pri vsaki spremeni srednjih šol na spodnjem Štajerskem ne postopa, ne da bi poprej prashala za mnenje deželno šolsko oblastvo, da se pri zadovoljtv priznanih potreb Slovincem ne spravi v nevarnost vspešno delovanje učnih zavodov in ne moti narodni mir v deželi (!). Predlogu dodano poročilo posebnega odseka izjavlja, da je izstop Slovincem tem obžalovanja vrednejši in nepravilnejši (!), ker deželni zbor ni nikdar načelno pokazal se naklonjenega (!) kulturnim potrebam Slovincem, in je vedno težil po vspešnem vkupnem delovanju strank. Razprav o predlogu sta se udeležila jedino Wokaun in Starkel, ki sta izjavljala, da v Celju ni potrebe za dvojezično gimnazijo, ki bi bila Slovincem le novo agitacijsko sredstvo (!) Drugi poslanci so s tem, da so se odrekli besedi, izrekli svojo popolno zadovoljnost z nagibi odsekovi.

Vsi listi so polni razprav o tem uprašnju. Vidno je, da so štajerski Nemci precej odstopili od poprejšnjega sklepa. Zdi se, da vlada je ostala srдна pri sklepu, da celjska slov. gimnazija se mora ustanoviti. Zató so liberalci bolj krotki. Sicer pa čakajmo rešitve!

Štajerski Slovenci so od mnogih strani brzojavno pozdravljali svoje poslance radi tega odločnega koraka. — Konservativnim Nemcem je bilo žal, da so Slovenci zapustili zbor; zató so takoj podali resolucijo, s katero se vlada poziva, naj uredé srednje šole na južnem Štajerskem takó, da bodo dijaki večji obema deželnicama jezikoma. — Vsi časopisi so se bavili s tem izstopom. „Vaterland“ in „Reichspost“ sta po vsem odobrovala izstop. „Arbeiter Zeitung“ je dejala, da Slovenci imajo v borbi za celjsko gimnazijo popolnoma prav in da se je tukaj prav čudno pokazala višja kultura Nemcev. Da slovenski listi pišejo vsi za nas, je naravno.

Vladi je jako neljub ta korak štajerskih Slovincem. Minister grof Wurmbrand je bajé dobil nalogo, naj Slovence zopet pridobi za vstop v deželni zbor. Čemu?

— **Vesela novica** je došla v petek teden iz zelene Štajerske. V Velenji je namreč prvič zmagala narodna stranka pri občinskih volitvah. Takó padajo nemškutarške trnjave druga za drugo! Slava zavednim volilcem! Naprej zastava Slave!

— Slovenski poslanci štajerski so izdali do naroda občiren oklic, v katerem nannanjajo svoj izstop iz deželnega zbora in navajajo uzroke, ki so jih primorali do tega koraka. — Naj se liberalci se takó

zvijajo in lažejo, ne morejo se opravičiti v obeh pošteno mislečih ljudij cele Evrope.

— **„Grazer Volksblatt“** (konservativno glasilo) misli, da celjska gimnazija se osnuje v kljub uporu liberalcev. Štajerski konservativci niso proti nji, a oni zastopajo večino nemškega prebivalstva. Ko bo ta šola ustanovljena, meni ta list, se slovenski poslanci povrnejo v deželni zbor.

Slovenci v Ameriki. — Gibljejo združujejo, spoznavajo in podpirajo se drug drugega naši rojaki onkraj velikega oceana. Prava slast nam je, čitati njih glasili „Amerikanski Slovenec“ v Toweru in „Glas Norada“ v Novem Jorku, ki imata vsak svojo tiskarno. — Po vsej Ameriki so raztreseni naši rojaki, ki se pa združujejo povsod v društva, kjer se spoznavajo in podpirajo v težavni borbi za obstanek, pa se tudi skupno razveseljujejo v prostih urah.

V Toweru je doseglo društvo sv. Cirila in Metoda že 100 članov. — V Pueblo (Colo) ima društvo sv. Jožefa že 60 članov. — V Virginiji je nastalo zadnji leti novo mestece, ki šteje okoli 40 hiš, med temi je 10 slovenskih; hiše rastejo kakor iz tal. Slovenci so tam ustanovili društvo sv. Roka. —

Volitve v Istri ne bodo še takó kmalu, kakor se je sploh mislilo. To pa nam daje mnogo misliti. Razni listi ugibajo, da vladi ni resno do tega, da bi prišli drugi možje v deželni zbor, ampak hoče le sedanje nekoliko oplašiti, da bodo bolj krotki in mirni. To prakso poznamo tudi mi v Gorici, zató bi skoro pritrdili tem glasovom. Tudi so razni liberalni listi začeli prinašati novico, da Lahi utegnejo zgubiti pet mandatov, vsled česar bi ineli obe stranki enako število glasov. Po našem mnenju je vse to le strašilo, čes: glejte, preljubi Italijani, kaj se vam lahko zgodi, ako ne bode pametni. V srcu mislite, kar hočete, delajte na skrivnem, kar se vam ljubi, proti Slovanom tudi očitno, le škandalov ne delajte, pa bomo dobri prijatelji. Takó „pametni“ so postali goriski Lahi in vse jim gre po sreči. — Čuje se tudi, da bivša okrajna glavarja Schwarz in El-luscheg nastopita kot vladna kandidata v onih volilnih okrajih, kjer bi utegnili zmagati Hrvatje, ako bi vlada postopala strogo v zmislu zakonov. Nemogoče to ni. Ali počakajmo in opazujemo merodajne kroge pri delu!

„Italijanska“ duhovščina. — V zadnji seji mestnega sveta tržaškega je prečital župan protest duhovščine italijanske narodnosti proti trditvi, da je „izdala laško narodnost“, ker je podpisala škofu zaupnico, in naglašuje svoje pristno laško čustvovanje. — Na to je nastala „Edinost“ 11 podpisanih duhovnikov, ki so vsi slovenskega rodu in nikdo ni pristojen pod Trst. Zares, človek bi moral pomakati pero v žolč, da bi mogel po zasluženju napisati komentar taki pisarji o „pristnem italijanskem čustvovanju“.

Pri Sv. Petru v Šumi sklical je g. prof. Vekoslav Spinčić, državni in deželni poslanec, dne 4. t. m. shod volilcev. Ta shod, h kateremu se je, kakor naglašala celó službeno poročilo, sešlo nad 1000 volilcev, razvil se je do sijajnega pojava probujajoče se narodne zavesti in narodnega čuta v Istri. Vkljub ogromne udeležitve vladal je od prvega početka do konca uzoren red. Kaka razlika pač mej vedenjem treznih in resnih mož bratskega nam naroda hrvatskega, in pa mej vedenjem onih širokoustnežev, ki ne umejo izraziti svoje volje drugače, nego — s komedijo. Zborovanje otvoril je glavar tinjanski, g. Šim. Defar, predsedoval pa je pazinski župan, g. dr. Dinko Trinajstić. Vlado je zastopal voditelj c. kr. okr. glavarstva v Pazinu, g. I. Šorli. Zbor je soglasno odobril Spinčićevo poročilo, pohvalno se izrazil o njegovem dosedanjem postopanju in dal mu soglasno zaupnico: nadalje je zbor soglasno in z velikim navdušenjem odobril, da so narodni poslanci istrski ostavili deželni zbor istrski; protestoval je proti postopanju italijanske večine v deželnem zboru in sprejel slednjič devetero resolucij. Glavne točke so sledeče:

Posl. Spinčić naj deluje na to, da se uvede popolna jednakopravnost v soli in

uradu, da se osnuje v Pazinu hrvaška gimnazija in učiteljsko izobraževališče, da se uvede splošna volilna pravica ali pa vsaj v kmečkih občinah direktno volitve z volilnim krajem v vsaki občini; nadalje, da se konečno reši uprašanje o razbremenjenju posestva v Istri; da se radi vinske klauzule drugače pomaga deželi in da se zabrani od deželnega odbora namerovana razdvojitvev pazinske občine. — Zborovanje trajalo je nad 2 uri; naši istrski poštenjaki so do konca pazno poslušali razprave v kljub neprijetnosti, da je moralo nad polovico udeležencev radi veliko pretesnih prostorov več časa stati v snegu na prostem. Zborovanje se je zaključilo s trikratnim živio-klicem na Njegovo Veličanstvo. — Res, veličasten in sijajen pojav narodne volje. Zora puca...

Plešejo za „Lego“ — V Trstu je priredila „Lega“ veliki ples, ki je dal čistega dobička okoli 7000 gld. — Celo v Piranu je dal enak ples okoli 500 gld. dobička. Goriško podružnico je zastopal pri tem plesu neizogibni dr. C o d r o m a t z.

Tolika požrtvovalnost nam mora imponovati! Rojaki, napnimo vse svoje moči tudi mi, da ne opešamo v pravični borbi proti pohlepni nakanam zagriženih nasprotnikov.

V deželnem zboru tržaškem — ki je že končal svoje letošnje delovanje — priobčil je v poslednji seji glavar, da zakon o šolstvu ni dobil Najvišjega potrdila. In tako po vrsti vsi zakoni, ki so bili glasovani v poslednjem zasedanju tega dež. zbora, niso zadobili potrjenja. To so res lepi zakonodajci. V isti seji so sprejeli spomenico, naperjeno proti slovanski duhovščini, kakor tudi predlog, priporočali vladi, naj se sezida v Trstu justična palača. Razun vseh predlogov, zakonov, spomenic itd., ki so bili glasovani v tem in v prejšnjih zasedanjih trž. dež. zbora, je najumestnejši poslednji o justični palači, koji podpiramo tudi mi.

Iz Istre poročajo, da državna poslanca dr. Laginja in prof. Spincić pred svojimi volilci polagata račun o delovanju. Po sestanku v sv. Petru v Šumi, so bili sestanki še v Kasteliru, Motovunu, Monpaderni, Baderni itd. Volilci gospoda dr. Laginje skupljajo se v velikem številu ter pozorno poslušajo razlaganje poslancev. Prislo je na shod tudi več meščanov italijanske stranke iz Motovuna, da čujejo „hrvaškega deputata“. Vsi zbori so končali v najlepšem redu brez hrupa, kakor se to spodobi treznomislim ljudem. Hrvaška „apostola“ v Istri naj nadaljujeta svojo častno nalogo v spas — narodni. — Kakor poročajo, pri shodu volilcev v Baderni, ki spada pod mestno občino Poreč, je bilo čez 2000 (dvetisoč) duš. Pri splošnem navdušenju razkladal je dr. Laginja o svojem parlamentarnem delovanju ter potrebah in pravicah hrvaškega in slovenskega naroda v Istri. Na tem shodu izrekli so volilci jednoglasno priznanje in zaupanje obema poslancema. Sprejete so bile razne revolucije ter je shod izrazil svojo zvestobo Njegovemu Veličanstvu. — Da je ta shod bil res veličasten, priča pisanje italijanskih časopisov, ki zahtevajo od oblastnih, naj takih agitatornih shodov ne dovoljuje. Kmečke občine v Istri so za gospode lahončiče „kiselo grozdje“, zaradi tega bi hoteli, da jim ga slavna vlada posladi.

— Pri shodu v Baderni je bilo sprejeto 10 resolucij, izmed katerih sti dve sledeči posebno poslušalcem ugajali, in sicer: „Hočemo, da se u svem vrše zakoni, koje je potvrdilo Njegovo Veličanstvo, cesar Austrije, a naš hrvatski kralj“, potem: „Kunemo se višnjim Bogom i svaki svojim krstnim imenom, da čemo biti vjerni uzvišenomu vladaru od kuća Habsburga, kako no naravskomu gospodinu i kralju slavnoga kraljestva i naroda hrvatskoga. Tako nam pomoz Bog i sveta ova nedjelja!“ — Vse resolucije bile so jednoglasno in z velikim navdušenjem sprejete. Vsakokrat, ko se je glasovalo, je bilo videti neštivilno kvišku vzdignjenih rok, vsaka je hotela biti višja, da se boljše vidi. S posebnim navdušenjem je bila čitana, poslušana in sprejeta zadnja, zgoraj omenjena resolucija.

Rojansko konsumno društvo je imelo 10. t. m. občni zbor. Udeležilo se ga je 101 udov, a 15 jih je poslalo pooblastilo: zborovanje je vodil predsednik g. Just Piščanec.

Iz letnega poročila posnemamo, da je imela zadruga v milonem l. 1894 — 50.139 gld. 92 nč. dohodkov in 49.874 nčv. 79 nčv. stroškov; torej 100.014 gld. 71 nčv., ali za 18.375 goldinarjev več, nego prometnem letu 1893. Zadrugnikov ostalo je koncem 1894 leta 189. Pristopilo jih je leta 1894 — 25. odstopilo pa 30. Vplačnih deležev ima 225. Vsi deleži in obroki znašajo 7710 gld. 17 nčv. Minolo leto imelo je društvo 926 gl. 36 nčv. čistega dobička; rezervni zaklad znaša koncem leta 1167 gld. 30 nčv. Odkar društvo posluje v 3½ letih, imelo je vkupu preko en četrt milijona prometa. To sporočilo se je enoglasno odobrilo.

Volitve na Dolenjskem. — Prof. Tomo Zupan je izdal oklic do volilcev na Dolenjskem, v katerem naznanja svojo kandidaturu in naglašja, da bi stal, ako bi bil izvoljen, na strogo krščansko, strogo avstrijsko-dinastijsko in v tretji vrsti na strogo narodnem braniku ter da hoče ostati tudi kot poslanec — neupognjen značaj. „Edinost“ je jako zadovoljna s to izjavo in v posebnem članku od torka pozivlja volilce: Združite se o volitvi g. prof. Tomo Zupana svojim zastopnikom na Dunaju — volite neupogljivega in tudi res neupognjenega značaj-moza. —

— Drugi kandidat g. sodni svetnik Višnikar je imel volilni shod v Metliki, kjer je dokazal, da je vreden naslednik Šukljejev. Zagovarjal je koalicijo, ali s takimi razlogi, da je treba prav velik kos smelosti, da se je upal z njimi na dan. Ta gospod kandidat mora smatrati Dolenjce za strašno zarobljene ljudi, ki ne znajo ločiti niti mesečne svetlobe od svetlega dneva. Kar čudom smo se čudili, ko smo čitali njegov govor. Ali so Dolenjci zares taki, kakoršne si slika g. Višnikar, to naj dokaže volitev. Ako ga Dolenjci izvolijo na podlagi takega programa, potem moramo kar objokovati Dolenjsko, da je res — z deskami ograjen kos sveta od ostale Slovenije. Prav žal nam je za tega gospoda, ki bi bil lahko res dober poslanec!

Ali imata gg. grof Margeri in vitez Langer še kaj volje, da bi kandidovala, nam ni znano. Nu, ako bi Dolenjci volili g. Višnikarja na podlagi razloženega programa, zakaj bi nju ne?

Zvrševalni odbor narodne stranke naznanja v „Narodu“ od torka, da nikdo oglašanih kandidatov se ni zavezal, izpolnjevati resolucij shoda zaupnih mož, ki so obvezne za pristaše narodne stranke. Sklenil pa je, da prepušča pristašem narodne stranke prosto roko, se li hoté udeležiti volitve ali ne.

„Tudi“ narodnjaki. — Deželni odbor kranjski dopisuje većinoma nemški z deželno vlado. Zató je predlagal poslanec Hribar v dež. zboru resolucijo, da se dež. odbor pozivlje, naj dopisuje vsem oblastvom, razun vojaškim, v slovenskem jeziku. Resolucija je bila odklonjena, kajti proti njej so glasovali „tudi“ narodnjaki: Šuklje, Kljun in — !! — Lavrenčič! Žalostno, kakó žalostno! Slovenci zaslužimo, da nas tepó s palico po vseh kotih in komur se zljubi!

Deželno gluhoemnico ustanové v Ljubljani. Deželni zbor je razpravljaj o njej 5. t. m. Nekateri so za povsem novo poslopje drugi pa so predlagali, naj bi dežela kupila „Cekinov grad“ pod Tivoli. — V Gorici imamo nekaj skušenj v tem oziru, zató bi toplo priporočali, da bi zgradili povsem novo poslopje, kajti iz starega ne bo nikdar nič prida.

S Koroškega je došla žalostna vest, da je umrl v Železni Kapli nenadne smrti preč. g. dekanjski svetovalec Simon Muden, mož stare slovenske korenine, uzoren duhovnik in rodoljub. Na taboru v Žapročah pri Vrbi je govoril poleg pokojnega Einspielerja in dr. Zarnika tudi on. Večkrat je trdil, kakor mi na Goriškem, da na Slovenskem si je neka stranka umislila liberalce, da se more bojevati proti njim. Obsojal je ta boj in trdil, da ta boj utegne imeti kdaj zle posledice. Mir njegovi duši!

Razgled po slovanskem svetu.

Za veselo slavnostjo — žalostna. Nekoliko niže smo priobčili sličico o proslavi 80letnega rojstnega dne vladike Strossmayerja — tukaj pa nam je poročati o žalostni obletnici smrti najboljšega njegovega prijatelja dra. Frana Račkega, katero so proslavili v Zagrebu. Dne 13. t. m. brala se je maša-zadušnica za pokojnikom, popoldan pa je imela jugoslovanska akademija svojo javno sejo, v kateri je njen član dr. Tadej Smičiklas čital životopis in delovanje dr. Račkega. Masi je prisostvovalo obilo stovateljev, isto tako popoldanski seji v akademiji. Za Račkijem ne žalujejo samo Hrvati, marveč vsi Slovani sploh; kajti njegovo pravo slovansko srce ljubilo je iskreno tudi ostale Slované na jugu in severu. Z Račkijem je zgubil hrvaški narod veliko moč, koje pogreša tudi hrvaška — nezjednjena opozicija.

V hrvaškem saboru je dne 15. t. m. pričela glavna razprava o načrtnem zakonu za mestne občine. Samo ob sebi je umevno, da bo sprejet. Posl. dr. Amruš je stavil v isti seji tri interpelacije, mej katerimi jedno, ki se nanaša na počasno uradovanje pri raznih oblastnijah, kajti sedem in več let je preteklo, da stranka ni dobila rešene prošnje. Madjarski rodoljub Stzecheny bi rekel, da so to azijatski odnošaji.

Iz Dalmacije poročajo nemškimi časopisom neverjetno vest, da se pod vladnim pokroviteljstvom dela za umirjenje mej hrvaško večino deželnega zbora s srbsko stranko in sicer z ozirom na bližajoče se volitve. Poklicani bodo baje tudi avtonomaši (!?). Svrha tega sporazuma je baje naperjena proti hrvaškemu radikalnem Biankiniju in tovarišem. Kolikor je neverjetna ta vest, vendar bi nas Slovence veselilo, ako bi se zložili Hrvati in Srbi v Dalmaciji; žalilo bi pa naša srca, ako bi kumovali pri tem tudi avtonomaši.

V Spletu (Dalmacija) zgodil se je nečuden pobalinski čin. Kakor poročajo, so neznan postopači v hrvaški splitski gimnaziji zamazali cesarjeve podobe, ki so visele v raznih razredih, ter raztrgali vse zemljevide. Kdo je izvršil to delo, pokaže preiskava, koje so v zadevi pričeli. — Deželni zbor dalmatinski je izrazil svoje sožalje nad tem postopanjem ter o tem obvestil Njegovo Veličanstvo, ki je brzojavno zahvalil predsedništvu zbora.

Kdo je to uročil, se še nič ne vé, dasi so razpisane velike nagrade (1200 gld.) za onega, ki ovadi storilce. Zaprtih je že več oseb, ki pa niso dijaki. Sluti se, da ta grdi čin je laško delo, da bi s tem ogradili Hrvate v očeh višjih krogov.

Koliko se potrosi tobaka v Dalmaciji? — Po uradnih poročilih potrosilo se je l. 1891. v Dalmaciji 212.069 kg. tobaka za kajenje, 10.561 kg. za njuhanje, 6.610.000 smodk in 18.937.000 smodčic. Celokupna habsburška monarhija je potrosila omenjenega leta 31.116.696 kg. tobaka, za koji je sprejel c. kr. erar 81.376.718 gld. To je lepa svotica denarja v dimu!

Češki deželni zbor je zaključen. V poslednjih sejah so mladočeški poslanci hudo napadali namestnika Thuna in češko plemstvo. Namestni u niso dovolili govoriti nemški, temveč so zahtevali, naj govori češki. Poslanec Černohorský je pa napadel češko plemstvo, rekoč, da on pozna pometača ulic, ki izvira tudi iz starega češkega plemstva.

Gališki deželni zbor je končal svoje letošnje zasedanje in sicer nepričakovano hitro. Vse je slo kot po loju — brez razprav in opozicije, tako, da se temu čudijo vsi nemški časopisi, ki pojó hvalospeve na adresu tega zbora. Stvari pa niso takšne, kakor se jih hočejo kazati, kajti Rusini niso prav čisto nič zadovoljni s položajem.

Razpisana služba redarstvenega poverjenika v Bosni. — Opozarjamo domačine, ki iščejo službe — posebno pa take, ki so še v kaki redarstveni ali orožniški službi, kajti oni najlažje dobé razpisano službo — da mestno glavarstvo v Brčki razpisuje službo redarstvenega poverjenika z letno plačo 800 gld., 35 gld. za uradno obleko in še postranskih 150 gld. — Kdor želi dobiti službo, naj odpošlje svojeručno pisano prošnjo do 25. t. m. omenjenemu gla-

varstvu. Poznati mora hrvaški in nemški jezik v pisavi in govorjenju ter uradno poslovanje; morajo biti zdravi in ne čez 40 let stari. — Kedor bi hotel prositi to službo, postrežemo mu z natančnim prepisom uradnega oglasa, ako pridá poštno znamko za odgovor.

V Bosni je zapustilo več pol. uradnikov svoje službe ter so se dali premestiti k hrvaškim uradnikom. Tako n. pr. zapustili so službe sodnijski uradniki iz Jajca, Drvente, bos. Broda itd. — Kaj pa to pomeni? uprašamo z drugimi tudi mi.

Zemaljska vlada za Bosno je opustila po bosensko-hercegovskih šolah poučevanje nemščine kot obvezni predmet ter odločila, da se isti ima poučevati le fakultativno kot navaden predmet tamkaj, kje se pokaže „potrebno“. Torej ne bo nič „mit Drang nach Osten“.

—o—

Proslava Strossmayerjeve osemdesetletnice. — Dne 4. t. m. proslavil je skoraj ves slovanski svet slavnega moža, ki je dovršil svoj 80-letni rojstni dan. Ta mož je po vsem olikanem svetu dobro znan, kajti on je proslavil ne samo hrvaško ime v tujini, temveč južne Slovane sploh. Da njega cenijo in ljubijo vsi slovanski narodi, dokazujejo mnogoštevilne brzojavke, ki so došle slavljencu pri tej priliki. Do 300 brzojavk je prispelo iz vseh dežel našega razširjenega cesarstva. Slovenci niso pozabili svojega ljubljenca, ampak so kar tekmovali iz posamičnih dežel in mest, da mu dokažejo svojo ljubezen. Tako n. pr. sama Ljubljana je odposlala do 20 brzojavk, Slovenci iz drugih mest, kakor Gorice, Trsta, Novega Mesta, Mozirja, Postojne, Ptuja, Ormoža, Mellike, Kranja, Škofje Loke, itd. niso zaostali. Slovani iz Prage in Višehrada (Česka), Sofise (Bolgarska), Sarajeva, Travnika itd. (Bosna), Belgrada (Srbija), Turč-Sv. Martin (Slovaki), Poljaki iz Galicije spomnili so se blagega moža. Sam Zagreb je odposlal do 60 brzojavk. Dalmacija se je tudi odlikovala — a Reka ni pozabila storiti svoje svete dolžnosti. Ti pozdravi so priča o velikem spoštovanju, katero imajo vsi Slovani sploh do vladike Strossmayerja, kateremu naj Vsemogočni podeli moč, da doživi dobo srečnejših dnjev za svojo ljubljeno Hrvaško, koja mu z nami Slovenci vred ostane vedno zvesta častilka. Živio mnogaja ljeta!

Iz Hrvaške. — Kakor je razvidno iz hrvaških časopisov, v Hrvaški bodo kmalu volitve v županijske skupščine. Hrvaška-Slavonija je razdeljena na sedem velikih županij (pri nas so tem slična okrajna glavarstva); v te županijske skupščine si volijo davkoplačevalci svoje zaupne možé, ki potem v njih rešujejo razna gospodarska uprašanja posamičnih županij. Da se tudi pri teh volitvah ne postopa uprav pravilno in da niso svobodne, je ob sebi umevno, kajti v istih skupščinah ne sedijo popolnoma neodvisni hrvaški rodoljubi. V tej ali oni skupščini je sicer slišati glas opozicije, no to je bela vrana in še ta le glas vpijočega v puščavi. Te skupščine so urejene po madjarskem uzorcu in niso prav neumestne, kajti važnosti na gospodarskem polju se jim ne sme odrekati. Ukljub temu, da so namenjene zgolj v gospodarsko svrhu, je v skupščinah tudi politične primese, ki upliva na javnost.

Uradne „Narodne Novine“ priobčujejo sedaj oglase davkoplačevalcev, ki imajo volilno pravico pri teh skupščinah. Iz teh oglasov je razvidna davčna moč posamičnih davkoplačevalcev. Tako n. pr. v zagrebski županiji so davkoplačevalci, ki plačajo nad 25.000 gld. letnega davka in sicer ta je baron dr. Géza Rauch (sin bivšega hrvaškega bana), za njim se vrsté drugi s 15.000, (nadškof Posilović), 10.000, 6.500, 5.700 do vključno najmanjše svote od 330 gld.

— Pododbor hrvaškega sabora v Zagrebu je razpravljajal pretečeni teden novi gradski (meščanski) zakon, vsled kojega se znatno spremeni volilni red, in autonomija posamičnih mest bode posebno raztegnjena. V sedanjem naprednem stoletju bi morali biti vsi proti nazadovanju in stegi, — no tako ni v onstranski polovici monarhije — in radi tega tudi v Hrvaški ne sme biti drugače, nego le po znanem prekodravskem re-

čéptu. Ta načrt pride na dnevni red v saboru v jedni prihodnjih sej. Opozicija bode, seveda, proti njemu.

— Pri Oseku v Slavoniji je umrl te dni 84-letni kmet, ki je zapustil 260.000 gld. premoženja; odločil je tudi 20.000 gld. za cerkev. Bil je zelo varčen in marljiv človek.

Propad Hrvatov v Slavoniji in Sremu. — V „Posavski Hrvatski“, ki izhaja v Brodu na Savi, opisuje neki rodoljub uzroke propada Hrvatov v Slavoniji in Sremu ter statistično dokazuje razmerje mej letom 1860. in 1890. Tako n. pr. dokazuje za dijakovsko župnijo, v kateri je bilo l. 1860. le 56 židov, da jih danes šteje 415, zraven teh so se tudi katoličani pomnožili in sicer s priseljenimi Nemci in Madjari. Da hrvaški narod številno takó pada, uzrok je največ nenravno barantanje vaških „babič“, krivi so — tako se toži gospod pisatelj — učitelji, duhovščina, oblastnije in sploh vsi javni činitelji, ki narod zadostno ne poučujejo. Člankar priporoča na koncu, da se rodoljubi zaresno potrudijo delovati na to, da bi enkrat prišli v okom nenravnosti, ki je edina kriva propada. — V korist človeštvu samemu bi bilo, ako bi se uvaževali pri Hrvatih ti v resnici žalostni odnošaji.

V Medjumurju (del Hrvaške, ki pa je zastopan le na ogerskem saboru, spada pa pod zagrebsko nadškofijo) in sicer v mestu Čakovcu je bila te dni državnozborna volitev, pri kateri je zmagal kandidat liberalne stranke, sedanji minister Vlasics s 60 glasovi večine proti kandidatu kmečke katoliške stranke, župniku Majoru, ki je dobil 1220 glasov. K liberalni zmagi so pomagala bodala in strahovanje. Jednega svečenika, ki je agitiral za katoliško stranko, so ubili. Tako vsaj poročajo listi.

V dalmatinskem deželnem zboru se kavsajo hrvaški radikalnejši s hrvaškimi oportunističnimi poslanci na veliko veselje autonomašev in Srbov, ki seveda tudi tukaj kažejo svoj separatizem. To je žalostno!

Kakor poročajo iz Zadra, dne 12. t. m. je bila zadnja deželnozborna seja, pri kateri se je sprejel predlog poslanca Biankinija in tovarišev, da naj vlada pohrvari pomorsko šolo. Za ta predlog so glasovali — čujte in strmite! — tudi Srbi, ukljub temu, da so nasprotno obljubili svojim zaveznikom avtonomašem. Da bi bratje bili vedno tako lepó složni! — Poslanec Duboković je izstopil iz deželnozbornske hrvaške večine, da se takó sijajnim načinom izreče proti svojim somišljenikom, ki so v zboru glasovali proti zjedinenju s Hrvaško.

— Sklicatelje javnih shodov v Dalmaciji v prilog zjedinenja s Hrvaško, — mej katerimi so dr. Tommaseo, dr. Trumbić, dr. Mihaljević, dr. Škarica — namerujejo kazenski preganjati. — V deželi mnogoštevilnih zaplem časopisov, po domače pri nas je — vse mogoče!

Zakaj bi jih preganjali? Ali zato, ker hočejo pridobiti pisanemu zakonu veljavo? Poglejmo katerokoli številko uradnih „Narodnih Novin“ in tam bomo čitali: „Ban kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije imenoval . . .“ Ali (glej uradni oglas od 7. t. m.): „Sjednica sabora kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije ukazujem za petak 8. veljače itd.“ in podpisan je: Predsjednik sabora kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije: Vaso Gjurgjević. Vsi zakoni, ki se sklepajo v hrvaškem saboru, sklepajo se tudi za Dalmacijo in kot take jih potrdi presvetli cesar. Ako torej rodoljubni možé sklicujejo shode, da bi zahtevali izvrševanje teh zakonov — kakó jih je mogoče za to preganjati? Ne verujemo torej takim glasovom iz Dalmacije!

Starine iz rimske dobe. — Kakor poroča „Narodni List“, našli so v Arbanasih pri Zadru, kopajoč temelje za neko hišo, dve žari, ki ste okrašene z raznimi predmeti iz rimske dobe od prvega veka pred Kristusom. Po mnenju strokovnjakov so ti predmeti zelo zanimivi. Lastnik jih je podaril muzeju sv. Dunata v Zadru pod pogojem, da bodeta napisana v hrvaškem jeziku.

Slavoniji grozi v narodnem pogledu nevarnost od dveh strani; od Madjarov in

Nemcev, ki se silno širijo po tej rodovitni zemlji. V Pozege je došla neka nemška glediška družba, ki dela izvrstno kupčijo. V „Posavski Hrvatski“ pa čitamo, da so Madjari ustanovili svojo šolo v Vinkovcih, v katero hodijo sicer večine otroci železniških uradnikov, ali tudi mnogo domačih. — Bratje Hrvatje bi morali začeti resno misliti na to, kakó bi se dale odstraniti razne nevarnosti, ki grozé narodu v Slavoniji.

V Dalmaciji so se vršili po raznih mestih shodi najveljavnejših hrvaških rodoljubov, ki so izrekli svoje soglasje z Biankinijevim predlogom o združenju Dalmacije s kraljevino hrvaško.

V Splitu (Dalm.) nameravajo ustanoviti višjo dekliško šolo. Zastopniki stranke prava v dalmatinskem deželnem zboru so predložili v tem oziru predlog, ki je hilsprejet. — Kaj pa pri nas v Gorici? Ali bi naši okrajni šolski sveti ne mogli ustanoviti vsaj jedne meščanske šole? To bi se moralo zgoditi!

V češkem deželnem zboru je Mladočeh dr. Podlipny predlagal, naj se zboru predložijo vsi državni spisi, ki se nanašajo na državnopравни položaj Češke. Predlog so izročili proračunskemu odseku.

V moravskem deželnem zboru so sprejeli predlog, da se uvede v šole kot obvezni predmet tudi drugi deželni jezik (menda češčina). To je tudi znak časa!

— V jedni poslednjih sej je predlagal dr. Žaček, naj se podeli podpora za češko etnografsko razstavo, ki bode v Pragi. Ta predlog so Nemci odbili. Predsednik prireditelne razstavnega odbora za Moravsko, Vladimir Lažansky, je daroval vsled te odklonitve kot odškodnino 2000 gld.; temu primeru bodo sledili še drugi češki rodoljubi v Moravski v dokaz Nemcem, da tudi brez podpore deželnega zbora more češki narod v Moravski pokazati svojo moč. Tako veljá!

V Olomouci je stal pred porotniki urednik „Pozora“ g. Bogomil Knechtl, a je bil soglasno oproščen.

Poljaki štejejo 16,320.000 prebivalcev. Od teh spada 8,170,000 k Rusiji, 3,400.000 k Avstro-Ogerski, 3,350.000 k Nemčiji in 1,300.000 jih je v Ameriki.

Iz Slovaške poročajo, da je evangeliški seniorat (predstojništvo) v turčanskem sv. Martinu poslalo prošnjo na Njeg. Veličanstvo radi znanih ustanov sinodalnega zakona, po katerem je madjarska geometrija tako razdelila slovaška cerkvena okrožja, da imajo Madjari večino po vseh zavodih, in da je s tem kršena avtonomija evangeliške cerkve. — Ubogi bratje naši na severu imajo še hujšo borbo proti Madjarom, nego mi proti Lahom.

Iz Srbije. — Poročali smo o razsodbi, ki je bila proglašena v Belemgradu proti Čebincu in tovarišem dne 12. jan. Prizivno sodišče je izreklo dne 3. t. m. tudi svojo sodbo, s katero je Čebincu zvišana kazen na tri leta, dru. Diniću, K. Tanšanoviću, Dobri Ružiću in Stojanoviću je pa znižana od treh na dve leti, pri trojici pa je potrdilo prvo razsodbo. — Srbski književnik Ljubomir Nenadović je umrl v 69. letu dne 2. t. m. — V Belemgradu so zaprli dne 4. t. m. osem trgovcev iz najboljših krogov — mej njimi je tudi bivši radikalni poslanec Lazar Bošković, ki so v zvezi s ponarejalci srbskega denarja, koje so pred časom zaprli v Budimpešti. — Dne 30. m. m. je pričel izhajati v Belemgradu nov nemški dnevnik „Belgrader Zeitung“, ki se peča le z gospodarskimi uprašanji na Balkanu.

V Srbiji so se zjediniše vse tri politične stranke, to je: liberalna, radikalna in naprednjaška v svrhu, da zaprosijo zopetno povrnitev ustave iz leta 1888. To je — kakor umešno pristavlja „Posavska Hrvatska“ — prvi tolažilni glas iz Srbije.

Bosenski plemiči. — Iz Bosne javljajo, da so v nekem samostanu našli neko več stoletij staro knjigo, ki kaže rodoslovje bosenskih kraljev. Knjiga je iz časov, ko so bili tedanji bosenski vladalci v dobrem odnosu z ogerskim kraljem Karlom Robertom, in ko je bila Bosna še izključno krščanska.

Od plemičev, koje našteva ta knjiga, jih je danes do 300 možkih glav v Bosni živih in je deseti del istih mohamedancev. Na podlagi te knjige nameruje večina v njej imenovanih oseb prositi Njegovo Veličanstvo za povrnitev plemstva; mejtem pa je že Mehmed-beg Kapetanović zaprosil grofovski naslov. Kakor je razvidno, Bosna tudi v tem oziru napreduje!

V Črni Gori gre na prometnem in drugem polju vedno na boljše. „Glas Crnogorca“ je objavil te dni proračun, v katerem se nahajajo večje svote za izdelovanje cest, posušenje močvirjev in za razne prosvetno-znanstvene zavode, kakor n. pr. gimnazij in internat v Podgorici. — V Tušini je umrl dne 28. m. m. Novica Cerović, črnogorski vojvoda in junak, ki je l. 1840. posekel Smaila Agu-Cengića, kojega je pokojni hrvaški ban Ivan Mažuranić opeval v brezsmrtnem epu „Cengić Aga“. Slava takemu junaku.

Na Cetinju je umrl v visoki starosti iz slavnih bojev za črnogorsko svobodo znani Novica Cerović.

Na Bolgarskem so se vršile 3. t. m. dopolnilne volitve za sobranje. V vseh 20 okrajih so zmagali vladni kandidati.

Pozneje došlo poročilo naznanja, da je vladna stranka dobila le 18, ne pa 20 mandatov. V Razgradu voljena sta opozicijonca Karavelov in Ivančev. Važno je pa, da v Trnovem je ostal Stambulov z 248 glasovi v manjšini. Vidi se, da prejšnji ministerski predsednik nima več dosti zaupanja, in Koburžan torej ne more dosti računati nanj. Sicer so pa te volitve poraz za opozicijo, ki se je nadejala, da pridobi mnogo več glasov. Nekoliko je pač to krivo, ker je opozicija jako razcepljena in posamične frakcije zasledujejo popolnoma nasprotno smotre. Propali so mej drugimi tudi Cankov, Tončev, Ludskanov, general Nikolajev, major Popov in Salabašev.

Razstava v Petrogradu. — Dne 27. t. m. otvorijo v Petrogradu „prvo vserusko razstavo tiskarskih izdelkov“. Hrvaški rodoljub Krunoslav Heruc (Petrograd, Gusev per. 4.) vabi vse slovanske časopise, naj pošljejo po dva iztisa jedne številke, ker bi rad izločil zbirko vseh slovanskih časopisov.

Razgled po svetu.

Vitez Rinaldini je bil pozvan na Dunaj, da prejme navodila glede na razmere v Istri in na Goriškem vsled nepričakovanega zaključnja deželnih zborov. — Kaj pišejo razni listi povodom tega dohoda, ne moremo povedati. Dunajska „Reichspost“ jo je izborno pogodila.

Madjarska trgovinska politika v Hrvaški. — Kakor znano, ves promet in vse denarne posle v Hrvaški imajo Madjari v svojih rokah. Tako z jedne strani izkoriščajo Madjari na finančnem polju hrvaške gozde in razne denarne zaloge v svojo svrho, z druge pa s prometnimi sredstvi, to je železnicami, tekmujejo s hrvaškim poljedelskim pridelkom. Stara reč je že, no vendar je prišla na dnevi red zopet v novi obliki, to je v hrvaškem saboru je interpeloval poslanec dr. Amruš vlado zastran cekinov na železnicah v Hrvaški. Na proah, ki so izdelane po Hrvaški, kakor n. pr. iz Mitrovice v Sisek z 280 km. daljave, mora se plačati za jeden vagon žita 76 gld., mejtem pa za progo iz Mitrovice v Budimpešt s 350 km. daljave pa le 43 gld. Tako je na železniški črti Zagreb-Reka, ki je dražja kot črta Budimpešta-Reka, čeprav se dvakrat daljša. Da je v Hrvaški taka trgovinska politika, krivi so si deloma sami Hrvatje, ker se ne znajo po robu postaviti oholim sosedom, Madjari pa so praktični politiki, ki Hrvaško izkoriščajo in jo gmotno ubijajo s svojo trgovinsko politiko. Čas bi bil, da bi vendar le jedenkrat spregledali tudi, na pol slepi!

Na Dunaju se snide 21. t. m. shod mestnih odposlancev iz vse Avstrije. — Z Dunaja brzojavljajo, da Mladočehi bodo predlagali v zbornici, naj se postavi na zatožno klop notranji minister Baquehem zaradi kršenja državnega zbora. — V nedeljo je bilo

na Dunaju devet javnih delavskih shodov, ki so se vršili mirno. Vsi govorniki so naglašali, da delavci morajo z vsemi sredstvi prepričati nove volitve po sedanjem volilnem redu.

Dunaj 14. februarja. Delavci so sklenili v terek zvečer povodom parlamentarne soareje pri Windischgrätzu prirediti velike demonstracije.

Dunaj 14. februarja. Ponoči iz Belega grada došla poročila, da je v Sofiji buknil ustanek in je bežal Koburžan, so izmišljena.

Berolin 14. februarja. V včerajšnji seji je državni zbor vsprejel odpravo diktatorskega paragrafa za Alzacijo in Lotaringijo proti glasovom konservativne, državne in narodne stranke).

V tirolskem dež. zboru je bila 8. t. m. ostra razprava zaradi šolskega zakona. Pet duhovnikov je namreč odločno zagovarjalo predlog, naj se na enoražrednih ljudskih šolah nastavlja šolske sestre. Predlog je bil sprejet. Zdaj je na ministerstvu, da ta zakon predloži v potrjenje ali ne.

Državni zbor se snide zopet 19. t. m. Začne se razpravljati drugi del kazenskega zakonika (zločinci in pregreški). — Naša poslanca odpotujeta pravočasno na Dunaj, da se udeležita že prve seje.

Radovedni smo, kakó se bodo obnašali pa zanaprej slovenski koaliranci, ko so slovenski zastopniki v štirih deželah morali zapustiti deželne zборе. Po našem mnenju je zdaj zadnji čas, da izstopijo iz koalicije, kajti čudno bi bilo, da bi slovenski poslanci mogli ostati v deželnem zboru v zvezi z onimi nasprotniki, zaradi katerih so v štirih deželah Slovenci zapustili deželne zbornice.

Razširila se je z Dunaja novica, da vlada misli razpustiti državni zbor in da je dala že nalog deželnim načelnikom, naj takoj začno priprave za novo volitev.

V Draždanah je umrl za kapjo finančni minister Thummel.

Ljudska stranka in Rumuni. — Rumuni se veselje, da se je osnovala nova ljudska stranka na Ogerskem. Upajo, da bode nova stranka pripomogla do pravega ustavnega življenja na Ogerskem. Posebno se pa veselje Rumuni, da je nova stranka opustila naslov „katolišk“, ker bode sedaj lahko sodelovala z raznimi narodnimi strankami. Sicer bi nove stranke ne bili mogli podpirati protestanti in pravoslavni. — Mi pa nismo tako optimistični, kajti batí se je, da bode ljudska stranka imela preveč madjarsko lice. Vsaj njen program v tem oziru preveč ne obeta. Veselilo bi pa nas, ko bi se motili.

Nemški državni zbor je odklonil vse vladine predloge, naj se uvede strožji opravljeni red v zbornici. Vlada je nameravala stopiti na prste socijalističkim poslancem, ki so najhujši nasprotniki načinu sedanjega vladanja.

Zakonska sreča v številkah. Statistika pojasnuje vse, nje številke kažejo celó, kako je zakonska sreča v posameznih mestih, s tem namreč, da izračuna koliko je povprek — ločitev. V tem oziru se je določilo: Največ ločitev zakona se primeri v središči države „Der Gottesfurcht und frommen Sitte“, zakaj tam pride jedna ločitev že na 17 zakonskih parov, v Parizu še le na osemnajst, v Rimu na 22, na Dunaju na 43, v Tolland-Connecticutu pa na vsak šesti par.

V Varšavi (glavno mesto ruske Poljske) je umrl 31. jan. glavni urednik „Varšavskega Dnevnika“ Krestovskij. Njegovo truplo so prepeljali v Petrograd.

Francozi v Nizzi so priredili proti bivšemu predsedniku Perrieru sovražno demonstracijo. Upili so: „Begun!“ Moral je bežati v svojo vilo pred razgrajalci. Takó je na svetu: Danes slavljen — jutri psovan!

Iz Londona. V posl. zbornici obžaloval je danes minister Harcourt smrt carja Aleksandra III., kateri je toliko pripomogel za ohranitev miru. Govornik se nadeja, da je ta ljubezen do miru prišla tudi na naslednika. Uverjen je, da danes vsi vladarji in vse vlade iskreno žele miru.

Raznoterosti.

† Nadvojvoda Albreht.

Med tiskom lista došla nam je žalostna vest, da je učeraj umrl v Arku na Tirolskem Njeg. ces. in kralj. visokost maršal nadvojvoda Albrecht. — Pogreb bo v soboto. — Poslanska zbornica danes izrazi svoje sožalje na smrti nadvojvode. —

(Nadvojvoda Albreht, maršal in glavni nadzornik celokupne vojske, stric našega vladarja, porodil se je dne 3. avgusta 1814 leta na Dunaju. Bil je sin nadvojvode Karla, kateri je bil pri Aspernu premagal Napoleona I. V vojsko je vstopil dne 17. maja 1837. kot drugi polkovnik pešpolka št. 13. Bil je odličen vojak; vdeležil se je neštevilnih bitk dejanski. A tudi izboren vojaški pisatelj bil je pokojni nadvojvoda. Z njim je naša vojska izgubila mnogo. Nekoliko črtic o življenju pokojnikovem objavimo v prihodnji številki.

Uredn.)

Naj v miru počiva!

Njeg. c. kr. visokosti nadvojvodu, Karolu Štefanu, porodil se je v Pulju te dneve šesti otrok in sicer sinček. Krstili so ga 14. t. m. ter je dobil imena: Viljem, Fran, Josip, Dragotin, Kumoval je kot zastopnik Njeg. Veličanstva nadvojvoda Leopold Salvator iz Zagreba. — Kakor je znano, nadvojvoda Štefan, ki je večje popolnoma hrvaščine, je dal lanskega leta rojenemu otročiču ime Ciril-Metod.

Njegovo Veličanstvo je postalo te dneve lastnik zopet nekterih hiš na Dunaju kajti nakupil je za 1,600.000 gld. dvorec „Philiphot“ in „Careli-Hof“ za 540.000 gld.,

Tovarna sladkorja v Usori v Bosni izdeluje v novejšem času tudi najfinejši sladkor tako zvan „Pilé raffínade“, kakor tudi v kockah; izvaža se tudi v Dalmacijo. — Temu, kar ima danes Bosna in Hercegovina, morajo Slovenci zavidati — kajti na nje je pozabil nekdo, ki bi na njih koristil moral uprav tako paziti, kot na koristi Bosne in Hercegovine.

Zopet malo statistike iz Sarajeva. — Meseca decembra l. 1894. porodilo se je v Sarajevu 122 otrok. Od teh je 51 muhamedanskik, 34 katoliških, 11 pravoslavni, 25 židovskih in 1 evangeliško. — Umrla je pa 54 muhamedancev, 17 pravoslavni, 11 katoličanov, 13 židov in 1 evangelist. Razmerno največ je umrlo pravoslavni, katerih se je nasprotno pa najmanj porodilo.

Duhovnik s petimi otroki. K najvišjemu rimskemu plemstvu pripadajoči vojvoda de Zora, kateremu je te dni umrla druga žena, je postal duhovnik, dasi ima pet otrok. Dne 3. t. m. je imel svojo novo mašo in je pri tem obhajal tri svoje otroke.

— Če se kokoši v jesen goltjo, so bolne, trpe vsled nagote po mrazu, vetru in sopari — kakeršno je ravno vreme. Take kokoši rado zebe, so žalostne in v tem času tudi rade poginejo. Da bi se goljenje kmalu končalo in bi kokoši dobile kmalu novo perje, jih je ta čas treba prav dobro krmiti. Gospodinje se tedaj hudujejo na kokoši, in sicer zato, ker hote le jesti, pa nič ne ne-sejo. Seveda, kar so imale znesti, so iznesle; da bi pa kmalu zopet nesle, to more gospodinja doseči samo s tem, če kokoši v času goljenja prav dobro krmi. Zlasti se priporoča, v tem času krmiti jih z zrnjem in s klavnimi odpadki. Kri iz mesnic, dobro razsekano dobrovje, povojene klobase, odrezki mesa in sploh krma, ki ima v sebi dokaj dušika, mnogo pripomore, da se kokoši urno iznebe svojega perja ter jim kmalu zraste drugo. Ako čas goljenja skrajšamo le za 14 dni, začne nam kokoš mesec dni poprej nesti kakor navadno. Kokoši, ki se golijo v začetku jeseni, jamejo že v listopadu in grudnu zopet nesti, in v tem času so sveža jajca najredkejša.

Ženska zmaga Po dolgih in hudih bojih so si priborile žene aktivno in pasivno volilno pravico, pa ne pri nas, ampak v južni Avstraliji. Ondotni parlament je vsprejel dotični zakon z veliko večino. Angleški listi sodijo, da bodo imele ženske večino v tem parlamentu in izvedle popolno emancipacijo.

Lepa perspektiva: Moški bodo zibali, ženske pa politikovale.

Zopet umor na Dunaju — Tekom meseca januarja so se zgodili na Dunaju trije umori, katerih zločinca policija ni mogla zaslediti. V petek popoldne je bil v svoji pisarni umorjen odvetnik dr. Rothziegel. Opolodne je bil ostal sam v pisarni, ko pa se je ob 3. uri vrnil njegov tovariš dr. Theiner, našel ga je umorjenega. Na glavi je imel Rothziegel veliko rano, vrh tega pa je bil večkrat zaboden v trebuh. Ob 6. uri zvečer je Rothziegel umrl, ne da bi bil mogel kaj povedati glede morilca. V žepu Rothziegelovem so našli zarjavel nož, ki ni bil njegova last, v nekem kotu pa odpiral, kakor rabi tatovom. Policija je prišla Rothziegelovega sollicitatorja, Eichingerja, ker se je naredil sumnega s svojim usiljivim opravičevanjem, in neko udovo, za katero vrača Eichinger sum in ki je zadnji čas pisarila umorjenemu Rothzieglu pretilna pisma. Dokazov proti tema osebama pa ni še nič. Dognalo se je tudi, da se Rothzieglu ni nič ukradlo in to dela vso stvar še bolj skrivnostno. Ta slučaj je prav podoben Stedrijevemu slučaju v Ljubljani. Dunajsko prebivalstvo je močno razburjeno, čemur se ni čuditi.

Pozneje je prej omenjeni sollicitator priznal, da je on ubil svojega gospodarja, češ, da sta se nekaj oprla. Sumi se pa, da je ta svojega gospodarja umoril in potem oropal. Preiskava še ni dognala čiste resnice.

Salamonska razsodba. V nekem nemškem mestu sta se dva pričkala radi dežnika. Vsakdo je trdil, da je njegov. Reč je prišla pred sodnika in ker se nista mogla niti pred njim pomagati, morala se je razprava odložiti, da se preslišijo prič. Prišlo je dežiti in ker sodnik ni imel seboj svojega dežnika, vzeli je tistega, za kateri sta se pričkala in šel h kosilu v gostilno. No nesreča je hotela, da je nekdo ta dežnik odnesel. Sodnik je kupil nov, dežnik ni pri ponovni razpravi, je isti pokazal strankama, prašajoč, čegav da je dežnik. Ker ste obe stranki izjavili: da ta ni njiju dežnik — osodil je sodnik obeh na globo radi nepotrebnega tožarenja.

Novi francoski vojni minister general Zurlinden je rojen Nemeč, pa Francoz po vzgoji. Rodil se je v Kolmarju. Leta 1870. za velike vojne je bil stotnik v francoski vojski. V neki bitki je bil ranjen in ujet. Prusi so ga zaprli v Wiesbadenu. Kakor drugi častniki, dal je tudi on častno besedo, da ne uteče, in zato je smel prosto hoditi po mestu. Ko pa je slišal za nove boje med Francozi in Nemci, šel je nekega dne k mestnemu zapovedniku in mu naznanil, da prekliča dano častno besedo. Zapovednik se mu je zahvalil za to naznanilo in ga dal zapreti v trdnjavi Spandau, iz katere je Zurlinden malo dni potem srečno utekel na Francosko.

Književnost in umetnost.

„Slovanska knjižnica“. — Izšel je 35. snopič, ki se razlikuje od dosedanjih po zunanji lepši obliki in po obsegu; ima namreč 6 tiskanih pol. Cena za naročnike 15 kr., za druge pa 18 kr. — Prinaša pa dve krasni povesti iz slovanskega življenja. Prva se imenuje „Gorjupanaša kupa“ in je zajeta iz tužne zgodovine nadlabskih Slovanov v 10. stoletju — iz prav tiste dobe, katero razpravlja Jurčičeva tragedija „Tugomer“. Povest je prirejena za Slovence iz poljsčine. — Druga povest je zajeta iz bosenskega življenja pod naslovom „Kazančiči“. Prav zanimiva je. — Ne dvomimo, da bosti obe povesti ugajali čitateljem.

Knjižnica za mladino. Gg. učitelji na Slovenskem so nabrali doslej kakih 500 naročnikov. Upamo torej, da jih bo v kratkem toliko, da bo temu podjetju zagotovljen obstanek. — V nabiralnih polah ni bilo povedano, kdo ni dobil prvega snopiča. Zato prosimo, naj vsakdo reklamuje prvi snopič, kdor ga nima. — Drugi snopič izide zadnji dan tega meseca, kakor smo naznanili. Obsegal bo okoli 8 tiskanih pol. — Bojimo se, da pojde kmalu trda za dobre rokopise, na kar opozarjamo naše pisatelje.

„Dom in svet“. — Ta jedini ilustriran list slovenski je jako laskavo ocenil „Slov. Narod“ od ponedeljeka in ga toplo priporočil. To je dokaz, da uredništvo nepristransko sodi o književnih prikaznih na Slovenskem. Treba je vedeti, da v založbi „Narodne Tiskarne“ izhaja tudi „Ljubljanski Zvon“, ki je vsled novega leposlovnega lista izgubil mnogo naročnikov. Take objektivnosti nismo vajeni od nasprotne strani.

„Ljubljanski Zvon“ je priobčil v zadnji številki jako laskavo oceno Rudeževe knjige „Gluhonemi“. Gospod pisatelj je lahko ponosen na to oceno. Častitamo mu. — Le želeli bi bilo, da bi se oglasilo tudi dosti kupčevalcev, da pisatelj ne bo trpel gmotne škode. Cena 3 krone je takó nizka, da so enake knjige celó pri večjih narodih veliko dražje, nego je to lepo Rudeževo delo.

Prof. Viktor Bežek v Ljubljani, nam Goričanom v najboljšem spominu kot profesor na tukajšnjem učiteljskem in prijazen družbenik, je prevzel z 2. št. uredništvo „Ljublj. Zvona“. Na platnicah je napisal nekaj prav umestnih besed o slov. pisavi. Kdor ima priliko, naj čita in premišljuje.

„Planinski vestnik“. — Zopet nov list! Izdajalo ga bo „Slovensko planinsko društvo“. Donašal bo društvene in domače planinoslovne novice, pa tudi životopise znamenitih slovenskih hribolazcev iz prejšnjih časov, n. pr. našega Valentina Staniča in drugih. Naročnina za nečlane znaša 2 gl. na leto.

„Matica Slovenska“ razpošilja knjige za l. 1894. V Gorico so že došle; udje jih dobé pri čitalničnem čuvaju. — Knjige so štiri: 1. Letopis za l. 1894. Uredil Anton Bartel. Str. 420. — 2. Zgodovina slovenskega slovstva. I. del. Spisal dr. Karol Glaser. Str. 430. — 3. Doneski k zgodovini Škofje Loke in njega okolice. Spisal dr. Fr. Kos, c. kr. profesor v Gorici. Str. 370. — 4. Knezova knjižnica. I. zvezek. Str. 196. Zadnja knjiga prinaša sliko in životopis ustanovitelja knjižnice g. Ant. Kneza, povest „Gospod Lisec“, katero je spisal dr. Fr. Detela, in povest v verzih „Ženitev Ferdulfa vojvode furlanskega“, katero je zložil Bogdan Veved. — O vseh knjigah o priliki kaj več. Za danes rečemo le toliko, da „Matica“ je ponosna na ta krasni književni dar narodu slovenskemu.

V Belgradu je prenehal izhajati strokovni časopis „Pravnik“, ker se je oglasilo za l. 1895. le 29 naročnikov. Srbi se koljejo med seboj, zato pa nazadujejo in propadajo na znanstvenem in kulturnem polju. Take sadove prinaša deželi Milanova politika.

Slavjanski na potovanju. — Sloveči ruski pevski zbor Dmitrija Slavjanskega se pomika čedalje bolj proti jugu. V splitskem „Jedinstvu“ (izhaja dvakrat na teden in stane 8 gl.) čitamo odusevljeno poročilo o dveh koncertih tega zbora. Na posebno željo občinstva je zbor nastopil v gledišču še dva večera. — V Zadru in Splitu je zbor pel tudi v tamošnjih semeniščih. V Zadru so semeniščani zahtevali tudi naš „Naprej“ in zbor jim je ustregel.

Na to je dejal modri „Dalmata“ in za njim njega vredni bratec „Corriere“: Evo, saj smo rekli, da v semeniščih se vzgajajo „panslavisti“. Bog daj n..... pamet.

Slavjanski ima tri hčere: Nadino, Olgo in Jeleno, ki potujejo same po svetu in prirejajo koncerte (Slavjanski je drugič poročen).

Priredile so koncert tudi v Djakovu. Veliki vladika Strossmayer, ljubitelj lepe umetnosti, jih je povabil na obed.

Na V., dné 1. januarja 1895.

Spoštovanigospod!

Obupoval sem že, kako bodem preživel sebe in četvero svojih otročičev, ker ni bilo od nikoder zasluzka. Tu mi je previdnost božja poslala Vas, da ste mi naklonili dela, pri katerem sem zaslužil toliko, da sem v

minoletem letu sebe in svoje ne le pošteno preživel, temveč da sem si celó nekaj desetakov prihranil za boljše čase. Dolžnost me veže, da se Vam za to o novem letu prav pristrčno zahvaljujem ter Vam voščim obilo sreče z nebes.

Z najodličnejšim spoštovanjem udani

P. K.

Kdor hoče prevzeti delo, o katerem govori pisec gorenjega pisma, znati mora dobro pisati slovensko. — Uprašanja in ponudbe pošiljajo naj se pod naslovom: I. F. T. poste restante v Ljubljani.

Gostilna Antona Vodopivca v Trstu

ulica Solitario št. 12.

priporoča se

rojakom iz Goriške in drugim Slovencem v Trstu, kajti v istej se točijo le pristna vipavska črna in bela vina iz prvaške občine in s Krasa

Priporoča se posebno Slovencem, ki pridejo po opravkih v Trst.

Kuhinja prav dobra in po ceni

Saunig & Dekleva

Nunska ulica št. 16.

Zaloga vseh vrst šivalnih strojev. Singerjev stroj stane gl. 33 — 45 tudi gl. 70 torej po blagu je kup. Prodajata tudi dvokolesa, lovske puške, samokrese (revolverje), kakor tudi vso lovsko pripravo.

ANDREJ JAKIL, tovarna kož v Rupi pošta Miren in zaloga usnja v Gorici, na trgu Kornu.

Franjo Jakil v Raštelu št. 9. ima bogato zalogo vsakovrstnega usnja ter raznega orodja in potrebščin za čevljarje. — Prodaja na drobno in na debelo.

Ivan Reja krčmar „Alla Colomba“ za veliko vojašnico na desnem voglu v ulico Morelli, toči domača vina in ima domačo kuhinjo. Cene prav zmerne.

Anton Obidič čevljar v Semeniški ulici št. 4 se priporoča Slovencem v Gorici in v okolici za blagohotna naročila.

Ivan Dekleva veletržec z vinom v Gorici ima v svojih založnicah vedno na izbiro vsakovrstna domača vina bela in črna istrska ter bela dalmatinska. Pisarnica se nahaja na Generališču (prehod Edlingov). Prodaja na debelo.

Anton Fon v Semeniški ulici ima prodajalnico vsakovrstnih klobukov in kap ter gostilnico. Toči vedno dobra in naravna vina.

Anton Koren trgovec v Gosposki ulici št. 4 prodaja razno lončarsko, porcelanasto in stekleno blago, reže in vklada šipe v okna, reže in napravlja okvirje za zrcala in podobe.

Peter Birs gostilničar pri veliki cerkvi (Corte Caraveggia št. 4) priporoča slav. občinstvu izborna domača vina, vedno dobro sveže pivo, domačo kuhinjo; postrežba točna.

Ivan Pečenko veletržec z vinom na debelo v Vrtni ulici št. 8 (poleg ljudskega vrta na desno), prodaja nad 56 litrov po najnižjih cenah pristna bela in črna vina, in sicer: vipavska, furlanska. — Zagotavlja dobro, pristno blago, točno postrežbo in nizke cene.

Ant. Jeretič za veliko vojašnico v Gorici prodaja vse izdelke, ki spadajo v šolsko in pisarniško rabo kot: papir, peresa, svinčnike, knjižice, knjige za upisovanje itd. Pisanke in risanke iz dobrega papirja izdeluje v svoji delavnici, na kar slavno učiteljstvo še posebno opozarja.

Martin Poveraj civilni in vojaški krojač v Gorici, priporoča svojo veliko zalogo blaga kakor tudi gotovih oblek. Dalje: srajce, spodnje hlače zavratnice, civilne, vojaške in uradniške ovratnike, sablje z vso opravo zlate in sreberne zvezde skratka: vse, kar je potrebno za gospodo vsakega stanu. Obleke po naročilih izdeluje točno in po nizki ceni.

I. Cej gostilničar v Židovski ulici št. 5 toči naravno brisko vino.

Karol Drašček pek Riva Corno št. 4. v Gorici. Podružnica za razprodajo kruha se nahaja v Semeniški ulici št. 2.

Franc Bensa v Ozki ulici št. 8 v Gorici prodaja vsakovrstno usnje, podplate, kopita, sploh vsa orodja in potrebščine za čevljarje. Zagotavlja dobro blago po zmernih cenah; zato se občinstvu priporoča za obilen obisk.